Влада - Радам!

Голос України

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

№ 4 (1504) ♦ Вівторок, 14 січня 1997 року ♦ Ціна договірна

Олександр МОРОЗ: "ТРЕБА ТОРГУВАТИ НЕ ЗЕМЛЕЮ, А ХЛІБОМ"

Виступ Голови Верховної Ради України на нараді з питань агропромислового комплексу

Здається, ми мали б більше розраховувати на практичний аналіз справи, концентруючи свою увагу на нагальних потребах, менше вдаючися до пафосу. Для такої представницької та серйозної наради — думаю, ви погоджуєтеся з цим, — потрібні не емоційні гасла, а серйозна і виважена розмова.

Проблеми АПК перебувають у центрі уваги профільної комісії Верховної Ради, і в основу реформування агропромислового комплексу покладено ідею багатоукладності економіки в Україні. Цю ж ідею закріплено в новій Конституції нашої держави, відтворено в Земельному кодексі України, законах про колективне сільськогосподарське підприємство, про фермерство та інших законах.

(Закінчення на 2-й стор.).

Посол завершує місію

Відбулася зустріч першого заступника Голови Верховної Ради України Олександра Ткаченка з Надзвичайним і Повноважним Послом Соціалістичної Республіки В'єтнам в Україні Чионгом Тунгом. «Розбудова повномасштабного співробітництва з В'єтнамом — один з пріоритетних напрямів української зовнішньої політики в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні», — зазначив О. Ткаченко під час розмови. Співбесідники погодилися, що за роки незалежності України зроблено важливі кроки з метою розвитку двосторонніх відносин.

РІК РЕАЛЬНИХ НАДІЙ

Україна прагне до всебічних взаємовигідних відносин з усіма країнами і вважає, що така багатовекторність — одна з складових її стабільності й безпеки, заявив сьогодні Президент України Леонід Кучма під час зустрічі з зарубіжним дипломатичним корпусом в Україні, яка відбулася в Маріїнському палаці, повідомляє Укрінформ.

1997 рік сповнений для України реальними надіями на краще. За багатьма ознаками він обіцяє стати в житті нашої країни періодом економічної стабілізації і поступового зростання, підкреслив Президент. На його думку, для того, щоб ці прогнози підтвердилися, потрібні дві основні передумови —наполеглива праця всього українського народу і допомога міжнародного співтовариства.

У центрі уваги міжнародної політики України, підкреслив Леонід Кучма, залишатиметься рішуче відстоювання політичного суверенітету, територіальної цілісності та непорушності кордонів України.

Головним позитивним підсумком у зовнішньополітичній діяльності є широке міжнародне визнання України як надійного партнера, серйозного чинника європейської безпеки.

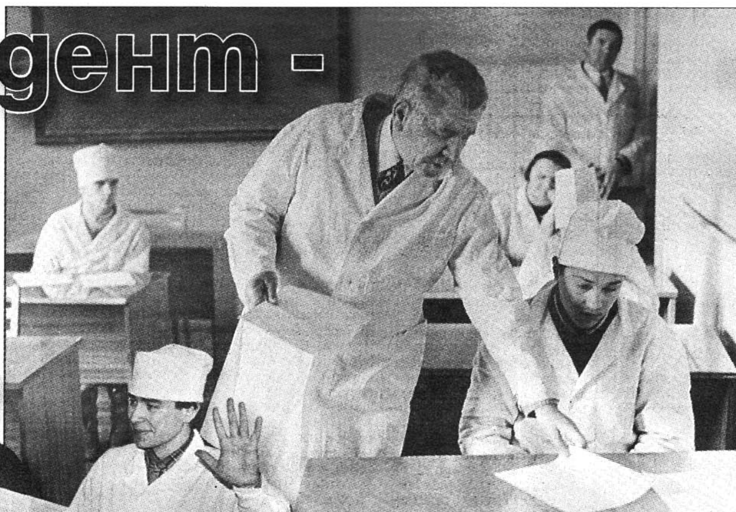
Студент - це спосіб життя!

Якщо ти студент — твої іспити двічі на рік на сесіях. Якщо ти лікар — твої іспити щодня і перед кожним пацієнтом. А якщо ти учений-медик — твої іспити і на сесіях, і щодня, і перед кожною людиною, і перед наукою, і перед суспільством.

Академік Євген Гончарук, ректор Національного медичного університету імені О. О. Богомольця, свої іспити складає завжди однаково — на відмінно. Нещодавно його удостоєно Почесної відзнаки Президента України. Із чим від душі вітаємо! А студентів — з «п'ятірками», котрі вони заробили на іспитах у професора Гончарука.

Дарма кажуть, що від сесії до сесії живуть студенти весело. Справді весело, коли у заліковці — все «о'кей». Так тримати!

Медикам «двійки» не прощають, бо медики не мають права на помилку.

Продовження теми на 12-й стор.

На знімках: екзаменує професор Євген Гнатович Гончарук. Студент — це спосіб життя!

Фото Юрія ВЕНГЕРЕША.

Коляскам — зелене світло

«Украй незадовільно» назвав якість протезів, які виготовляються в Україні для інвалідів, Прем'єр-міністр держави Павло Лазаренко, виступаючи в Києві на нараді з питань розвитку вітчизняного виробництва колясок, протезно-ортопедичних виробів і засобів реабілітації.

Міністерству фінансів доручено вивчити питання про звільнення від оподаткування ортопедичної продукції, яка випускається на українських заводах з бюджетним фінансуванням.

До 30 січня доручено підготувати відповідну постанову уряду щодо цього питання з урахуванням реальних фінансових і технічних можливостей.

Як повідомив міністр соціального захисту П. Овчаренко, нині в Україні 2,3 млн. інвалідів. Останніми роками виробництво колясок значно скоротилось. Тим часом, зазначив він, у 1996 році потреба в колясках становила 37,5 тис. штук, у тому числі 5,5 тис. — для дітей-інвалідів. Фактично колясками забезпечено лише 26,6% інвалідів і 36% дітей-інвалідів, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

Крок до ратифікації

Відбулися засідання постійної Комісії Верховної Ради України у закордонних справах і зв'язках з СНД.

Комісія розглянула проект Закону України про ратифікацію Угоди між Україною та Королівством Нідерландів про сприяння та взаємний захист інвестицій. Запрошені на засідання представники Міністерства зовнішньоекономічних зв'язків і торгівлі України зазначили, що Нідерланди активно співробітничають з нашою державою в торговельно-економічній і фінансовій сферах. З-поміж інших високорозвинутих країн Нідерланди посідають одне з перших місць щодо надання як технічної, так і гуманітарної допомоги нашій державі, а 5-е місце — серед країн—інвесторів України. Обсяги двосторонньої технічної допомоги нашій країні в поточному році буде збільшено з 12 до 17 мільйонів гульденів.

Враховуючи наведені аргументи, а також значну активізацію українсько-нідерландського діалогу у торговельно-економічній сфері, члени комісії наголошували на необхідності винесення цієї угоди на ратифікацію Верховної Ради України.

У МВС ОЧІКУЄТЬСЯ ЗВІЛЬНЕННЯ?

15 керівників органів внутрішніх справ різного рівня найближчим часом буде звільнено з посад. Про це повідомив міністр Юрій Кравченко в Одесі на прес-конференції, присвяченій підсумкам спільної колегії управлінь внутрішніх справ Одеської області та Одеської залізниці. За словами міністра, роботу української міліції визнано незадовільною. З 4700 скоєних минулого року вбивств майже 15 відсотків залишились нерозкриті, а зі 118 вбивств на замовлення розкрито лише 22, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

Прогавили автомати

У ніч на 11 січня здійснено напад на прикордонний пост, розміщений у селі Павлівка Фрунзенського району Одеської області.

Як повідомив агентству «Інтерфакс-Україна» начальник Управління МВС України в Одеській області Іван Григоренко, троє невідомих, які проникли з території Молдови, напавши на прикордонників, зуміли заволодіти двома автоматами. Постраждалих немає.

У цей час працівники міліції Одеської області та Придністров'я проводять спільні оперативні заходи.

ПОСТАНОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Про тлумачення статті 98 Конституції України

Керуючись пунктом 6 розділу XV перехідних положень Конституції України щодо здійснення Верховною Радою України тлумачення законів у період до створення Конституційного Суду України та виходячи з необхідності застосування статті 98 Конституції України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про Рахункову палату Верховної Ради України» Верховна Рада України **постановляє:**

1. Роз'яснити, що стаття 98 Конституції України визначає контроль за використанням коштів Державного бюджету України лише як одну із функцій Рахункової палати Верховної Ради України.

2. Встановити, що Рахункова палата Верховної Ради України створюється з метою здійснення контрольних повноважень Верховної Ради України у фінансово-економічній сфері, що передбачено пунктами 6, 13, 14, 33 та 36 статті 85, пунктом 7 та підпунктом 1 пункту 22 статті 92, статтями 95 і 96 Конституції України щодо об'єктів парламентського контролю, включаючи бюджетну та грошово-кредитну сфери, об'єкти права державної власності, що не підлягають приватизації; фінансування загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального, національно-культурного розвитку, охорони довкілля, діяльність Кабінету Міністрів України та інших об'єктів, пов'язаних з Державним бюджетом і бюджетною системою України.

3. Ця Постанова набирає чинності з дня її прийняття.

**Голова Верховної Ради України
О. МОРОЗ.**

м. Київ, 1 жовтня 1996 року.
№ 389/96 ВР

У номер

● *Донецьк*

Щедра зима на новосілля

Рік тому в донецькому шахтоуправлінні імені газети «Правда» через фінансову скруту припинилося житлове будівництво, а саме шахтоуправління стало одним із кандидатів на закриття. Однак компанія "Укрвуглереструктуризація" вирішила квартирне питання. Днями у двох дев'ятиповерхових будинках десятки сімей гірників відсвяткували новосілля.

У Дніпропетровську трест "Дніпромісьбуд" щойно здав у експлуатацію 108-квартирний багатоповерховий будинок на масиві Тополя для працівників бюджетної сфери —лікарів, учителів та правоохоронців. А чи не найбільше поталанило немовлятам, які першими з'явилися на світ 1997 року у Вінниці — синові санітарки Наталії Костюк та доньці домогосподарки Алли Головатюк. Мер міста Дмитро Дворкіс подарував їм однокімнатні квартири.

● *Запоріжжя*

«Аще возможно, будьте в мире со всеми...»

Ці слова апостола Павла стали визначальними для міжнародної науково-практичної духовно-світської конференції, присвяченої 2000-літтю Різдва Христового, що розпочалася вчора у Запоріжжі під егідою Української православної церкви та міської ради народних депутатів.

Протягом трьох днів розглядатимуться богословсько-миротворчі традиції православ'я і світового християнства, морально-духовні аспекти системи освіти і принципи законодавства та підприємницької діяльності в Україні, духовні та соціальні проблеми старших поколінь.

● *Львів*

З днем народження, малюк

Тут відкрито перший в Україні навчально-методичний центр реанімації новонароджених. Навчатимуться в центрі лікарі з восьми областей України. Комплекти необхідного обладнання для пологових будинків врятують життя тим малюкам, які раніше не мали шансів вижити. Проект здійснюється за допомогою Агентства США з міжнародного розвитку.

● *Одеса*

Пам'ятаєм Корольова

Про життя і діяльність видатного вченого, конструктора ракетно-космічних систем Сергія Корольова розповідає ювілейна виставка, яка відкрилася сьогодні в Історико-краєзнавчому музеї обласного центру. Її присвячено 90-річчю з дня народження талановитого конструктора, дитячі та юнацькі роки якого пройшли у цьому чорноморському місті.

В експозиції широко представлено документи, фотографії, особисті речі Сергія Корольова, а також моделі супутників, космічних ракет і кораблів. Виставка, яка працюватиме місяць, знайомить з матеріалами, що розповідають про долю інших земляків, причетних до космонавтики, зокрема, про творця ракетних двигунів В. Глушка, космонавтів Г. Добровольського і Г. Шоніна.

Олександр МОРОЗ:

«ТРЕБА ТОРГУВАТИ НЕ ЗЕМЛЕЮ, А ХЛІБОМ»

(Початок на 1-й стор.).

Послідовна позиція Верховної Ради з цього питання чітко простежується і в іншому пакеті документів, пов'язаних передусім з митною, акцизною, податковою політикою, що, зокрема, випливає із особливостей приватизації майна в агропромисловому комплексі. Це пов'язано із необхідністю створення умов, за яких в Україні мали б продуктивно працювати і колективні сільськогосподарські підприємства і фермери, і кооперативи, і приватні, в тому числі підсобні господарства. Дуже важливо, щоб вони могли працювати в рівних правових і економічних умовах. Іншими словами, статус господарств і права селян повинні спиратися на основне — придатність до індустріальних методів господарювання в аграрному секторі. Це підтверджують і тепер результати роботи багатьох господарств різних форм власності. Хоч і для них залишається основною біда, — знищення сільськогосподарського виробництва державою через цінову та грошово-кредитну політику, руйнування системи матеріально-технічного забезпечення села тощо. Така політика держави однаковою мірою руйнує і державні, і колективні, і приватні сільськогосподарські господарства.

Проте нині проявились і нові проблеми села, для яких раніше в нас не існувало передумов. Помітні два зустрічні процеси.

Перший, пов'язаний із повним банкрутством традиційних господарств внаслідок державної політики та непристосованості значної кількості **керівників до нових умов.**

Другий процес випливає із тенденції укрупнення, об'єднання фермерських господарств, які ефективно працюють. На стику цих процесів відчувається недостатність організаційного та правового забезпечення, найперше пов'язана з тим, що чинне законодавство не передбачає розміри фермерських господарств понад 150 га, а здебільшого, як свідчить практика, досягти продуктивних результатів на такій площі з об'єктивних причин не можна. Очевидно, з огляду на ситуацію, що склалася, треба внести відповідні корективи до Земельного кодексу, Закону про фермерське господарство, ввести продуманий закон про оренду.

Характерно, що саме цим стурбовані і фермери — вони висловлювали свої пропозиції під час нашої зустрічі, що відбулася перед Новим роком. Щодо змісту їхніх турбот, то в основному вони

типові: проблеми неплатежів, технічне забезпечення, кредитна політика, участь у приватизації переробних підприємств, необхідність єдиного податку на землю, потреба у спрощенні процедури звітності, низька купівельна спроможність населення, важливість поширення на фермерів дії закону про пріоритетність соціального розвитку села, захист власного сільськогосподарського виробництва митною та акцизною політикою, лихо від бартеру тощо.

Отже, впадає в око характерна закономірність, яку треба проаналізувати, — господарства різних форм власності порушують однакові питання, які є актуальними для всіх селян. З цього треба робити відповідні висновки.

І ще одна важлива деталь: фермери переконані, що їх успіх залежатиме безпосередньо від співпраці з колективними господарствами. На практиці підтверджується ефективність продуманої концентрації виробництва, такого комбінування до якого прагнуть і досягають країни, на котрі ми хочемо рівнятися. Фермери не порушують питання перетворення землі на товар (перенесення вартості землі на ціну продукції — це інша справа). Не в цьому полягає сутність проблеми. Образно кажучи, треба торгувати не землею — треба торгувати хлібом.

Усе те, що передбачено в проекті національної програми розвитку АПК, указах, декретах, у матеріалах, які одержали учасники цієї наради, спрямовано зрештою не на розвиток АПК, а на досягнення зовсім іншої, прагматичнішої мети — а саме: створення **ринку землі** та перетворення АПК у дрібнотоварне виробництво. Йдеться про послідовне прискорення деградації сільськогосподарського виробництва та власної харчової промисловості.

Не випадково і раніше гостро була полеміка щодо категорій «частки» і «паю». Пригадую, як важко було переконувати урядовців під час роботи в базовій комісії Верховної Ради України минулого скликання над проектом чинного нині Земельного кодексу. Тепер же стає зрозумілим, чому в нинішніх рекомендаціях, поширених серед учасників наради, не згадується про різницю між «часткою» і «паєм». Відповідь на це питання дає добірка рекомендацій, підготовлених як збірник документів і виданих тиражем 20 тис. примірників.

Характерно, що більшість цих документів підготовлено на неїснуючій законодавчій базі. Прикро, але автори збірника навіть не знайшли вітчизняний приклад акціонерного товариства, спираючись натомість на досвід із заокеанського Кентуккі. А можна було звернутися хоч би до Миколи Мельника з Вінниччини, Василя Сільченка, мого земляка. В його господарстві нині налічується приблизно 460 власників земельних паїв при 200 працюючих і 160 власників майнових паїв (решту господарство віддало грішми колишнім працівникам). Власники земельних паїв — пенсіонери — одержують дивіденди натурою, що складає майже 40 гривень щомісяця.

Важливо підкреслити, що це зроблено на чинній правовій основі, тобто — **законно**. Саме тому змушений нагадати зміст деяких норм. Так, у ст. 14 Конституції України записано: «Право власності на землю ... набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою виключно відповідно до закону». Стаття 92: «...виключно законами України визначається... —правовий режим власності». Погляньмо і в «Перехідні положення» (п.1) Конституції України, де зазначено: «Закони та інші нормативні акти, прийняті до набуття чинності цією Конституцією, є чинним у частині, що не суперечить Конституції України».

А Земельний кодекс (ст. 114) зазначає, що купівля, продаж, застава і т. ін., обмін ділянок, укладені із порушенням законодавства, є недійсними. Нагадую про це не випадково, бо всі земельні відносини повинні здійснюватися виняткове на підставі закону. І давайте працювати в цьому напрямі разом, не сподіваючись на досвід далекого Кентуккі, де, до речі, значною мірою землі вже викуплено в державну власність. (Навряд чи ми будемо це робити. Та й держава наша поки що бідна). Отож, не варто нам сліпо копіювати інший довід. А це так, проаналізуйте зміст одержаного вами збірника рекомендацій та «Програми паювання сільськогосподарських земель та структурної перебудови в сільському господарстві України», що підготовлено у вересні 1996 р. у Вашингтоні. Ці документи за своїм змістом тотожні. Адже таке копіювання не лише неприйнятне (автори програми ніколи не розв'язували проблеми розукрупнення та паювання господарств), а навіть принизливе для нас.

Правильно тут порушують питання про роль науки. Сподіваюся, згадають наші вчені, що захищали вони дисертації з проблем кооперації та спеціалізації сільського господарства. Тоді, можливо, з їх допомогою ми зможемо відповісти на питання, чому, наприклад, у колективному господарстві «Плосківський» Київської області, де мають 7 тис. літрів надоїв молока на корову, 70 центнерів пшениці, 100 центнерів кукурудзи з гектара, а на рахунку немає копійки. Або чому в Калиті, де було 98 тис. поголів'я свиней, сьогодні, образно кажучи, чотири тисячі хортів бігає. А ми закуповуємо стегенця... Очевидно, в цих фактах є тема роздумів не лише для науковців-економістів, урядовців, а й для господарників у цілому.

Дуже влучно, аналізуючи ситуацію, що склалася на селі, сказала учасниця наради із Сумщини: "Думати слід самим, своїм досвідом послуговуючись. Не в ринку землі справа». До речі, Сумщина розпаювала усі свої господарства, похвалили її за це в Кабміні, можливо, не звернувши при цьому уваги на те, що спад виробництва молока в області за 11 місяців минулого року становив 25 відсотків (по Україні — 14 відсотків).

Звичайно, причини скоріше не в паюванні. Ним теж треба займатися. Але кампанійщина у цій справі призведе до біди, до повного знецінення землі, що в кінцевому рахунку і передбачається істинними організаторами чи ідеологами саме такої реформи. Можна про це вести дискусію. Проте не вона сьогодні потрібна. Нині важливо розробляти конструктивні пропозиції та прогнозувати наслідки наших дій на шляху реформ. Для цього треба приймати відповідні закони і вживати державних заходів, які дадуть селу можливість міцно стати на ноги.

Передусім треба звернути увагу на національну програму виробництва власної сільськогосподарської техніки, проблему регулювання цін, виробництво мінеральних добрив, кредитну політику, механізм розблокування неплатежів. Ось що потрібно сьогодні сільськогосподарському виробництву, незалежно від того, в якій організаційній формі воно функціонує.

А висновок такий: піднімемо село — буде держава. Це й треба брати за основу.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності у вигляді штрафу

Верховна Рада України **постановляє:**

I. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Законі України «Про надзвичайний стан» (Відомості Верховної Ради України, 1992 р., №37, ст.538; 1995 р., №43, ст.308):

а) у статті 30 слова «в розмірі до п'яти рівнів мінімальної заробітної плати в Україні» замінити словами «до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

б) у статті 31:

у частині першій слова «у розмірі до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» замінити словами «від трьох до семи неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

у частині другій слова «в розмірі від двох до чотирьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян» замінити словами «від п'яти до десяти неоподатковуваних мінімумів громадян».

2. У Декреті Кабінету Міністрів України від 17 травня 1993 року №53-93 «Про державний пробірний нагляд» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., №28, ст.300):

У статті 11:

у пункті 1 слова «у розмірі десяти мінімальних заробітних плат» замінити словами «до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян», а слова «у розмірі п'ятдесяти мінімальних заробітних плат» замінити словами «до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

у пункті 2 слова «у розмірі до десяти мінімальних заробітних плат» замінити словами «до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

3. У Законі України «Про колективні договори і угоди» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., №36, ст.361):

а) у статті 17 слова «в розмірі десяти встановлених мінімальних заробітних плат» замінити словами «до десяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

б) у статті 18 слова «в розмірі до ста встановлених мінімальних заробітних плат» замінити словами «до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

в) у статті 19 слова «в розмірі п'яти встановлених мінімальних заробітних плат» замінити словами «до п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

4. У статті 30 Закону України «Про статус депутатів місцевих Рад народних депутатів» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., №24, ст.180) слова «в розмірі до однієї мінімальної заробітної плати» замінити словами «до одного неоподатковуваного мінімуму доходів громадян», а слова «в розмірі від однієї до двох мінімальних заробітних плат» замінити словами «від одного до двох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

5. У Законі України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., №27, ст.218):

У частині першій статті 46:

в абзаці другому слова «від шести до двадцяти п'яти мінімальних заробітних плат» замінити словами «від шести до двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

в абзаці третьому слова «від однієї до дванадцяти мінімальних заробітних плат» замінити словами «від одного до дванадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

6. В абзаці восьмому частини першої статті 1 Закону України «Про відповідальність підприємств, їх об'єднань, установ та організацій за правопорушення у сфері містобудування» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., №46, ст. 411) слова «двадцять мінімальних розмірів заробітної плати» замінити словами «двадцять неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

7. У Законі України «Про виключну (морську) економічну зону України» (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., №21, ст.152):

а) у статті 22:

в абзаці другому частини першої слова і цифри «від 500 до 1500 мінімальних розмірів заробітної плати» замінити словами «від чотирьохсот сорока до тисячі чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

в абзаці другому частини другої слова і цифри «від 1500 до 5000 мінімальних розмірів заробітної плати» замінити словами «від тисячі чотирьохсот до чотирьох тисяч чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

б) у статті 23:

в абзаці другому частини першої слова і цифри «від 300 до 1000 мінімальних розмірів заробітної плати» замінити словами «від двохсот сімдесяти до восьмисот вісімдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

в абзаці другому частини другої слова і цифри «від 1500 до 5000 мінімальних розмірів заробітної плати» замінити словами «від тисячі чотирьохсот до чотирьох тисяч чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

в) у статті 24:

в абзаці другому частини першої слова і цифри «від 500 до 1500 мінімальних розмірів заробітної плати» замінити словами «від чотирьохсот сорока до тисячі чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»; в абзаці другому частини другої слова і цифри «від 1500 до 7500 мінімальних розмірів заробітної плати» замінити словами «від тисячі чотирьохсот до шести тисяч шестисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

г) у статті 25:

в абзаці другому частини першої слова і цифри «від 100 до 500 мінімальних розмірів заробітної плати» замінити словами «від дев'яноста до чотирьохсот п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

в абзаці другому частини другої слова і цифри «від 1500 до 3000 мінімальних розмірів заробітної плати» замінити словами «від тисячі чотирьохсот до двох тисяч шестисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

д) у статті 26:

в абзаці другому частини першої слова і цифри «від 750 до 1500 мінімальних розмірів заробітної плати» замінити словами «від шестисот шістдесяти до тисячі чотирьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян»;

в абзаці другому частини другої слова і цифри «від 1500 до 7500 мінімальних розмірів заробітної плати» замінити словами «від тисячі чотирьохсот до шести тисяч шестисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян».

II. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

Президент України Л.КУЧМА.

м. Київ, 17 грудня 1996 року.
№607/96 ВР

ЦЕНТРАЛЬНА ВИБОРЧА КОМІСІЯ ПО ВИБОРАХ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УКРАЇНИ

ПОСТАНОВА

№ 307 КИЇВ 11 СІЧНЯ 1997 р.

Про призначення повторних виборів народних депутатів України замість вибулих у Іршавському виборчому окрузі №171 (Закарпатська область) та Лебединському виборчому окрузі №352 (Сумська область), де на виборах 8 грудня та при повторному голосуванні 15 грудня 1996 року не було обрано народних депутатів України

У зв'язку з тим, що вибори народних депутатів України замість вибулих у Іршавському виборчому окрузі №171 (Закарпатська область) та Лебединському виборчому окрузі №352 (Сумська область) 8 грудня та при повторному голосуванні 15 грудня 1996 року відбулися, але не було обрано народних депутатів України, Центральна виборча комісія по виборах народних депутатів України відповідно до статей 14, 48, 49 Закону України «Про вибори народних депутатів України» **постановляє:**

1. Призначити повторні вибори народних депутатів України замість вибулих у Іршавському виборчому окрузі №171 (Закарпатська область) та Лебединському виборчому окрузі №352 (Сумська область) на неділю 13 квітня 1997 року.

2. Цю постанову опублікувати в газеті «Голос України», закарпатській, сумській обласних, відповідних міських і районних газетах та оголосити в інших засобах масової інформації.

Голова Центральної виборчої комісії І.ЄМЕЦЬ.

Секретар Центральної виборчої комісії І.ЦЕЛУЙКО.

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань

Цей Закон регулює договірні правовідносини між платниками та одержувачами грошових коштів щодо відповідальності за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань. Суб'єктами зазначених правовідносин є підприємства, установи та організації незалежно від форм власності та господарювання, а також фізичні особи — суб'єкти підприємницької діяльності. Дія цього Закону не поширюється на порядок нарахування та сплати пені, штрафних та фінансових санкцій за несвоєчасну сплату податків, податкового кредиту та інших платежів до бюджетів усіх рівнів і позабюджетних фондів, передбачених чинним законодавством України.

Стаття 1. Платники грошових коштів сплачують на користь одержувачів цих коштів за прострочку платежу пеню в розмірі, що встановлюється за згодою сторін.

Стаття 2. У разі затримки зарахування грошових надходжень на рахунок клієнта банки сплачують на користь одержувачів грошових коштів пеню у розмірі, що передбачається угодою про проведення касово-розрахункових операцій.

Стаття 3. Розмір пені, передбачений статтями 1 та 2 цього Закону, обчислюється від суми простроченого платежу, та не може перевищувати подвійної облікової ставки Національного банку України, що діяла у період, за який сплачується пеня.

Стаття 4. Пеня за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань або за затримку грошових надходжень на рахунок клієнта банку —одержувача грошових коштів, яку нараховано та не сплачено на день набрання чинності цим Законом, за згодою сторін може бути перераховано за період дії терміну позовної давності, але розмір її не повинен перевищувати подвійної облікової ставки Національного банку України, що діяла у період, за який нараховувалась пеня. Сума зменшення розміру пені відноситься на результати фінансово-господарської діяльності одержувача грошових коштів, а щодо державних установ та організацій, що фінансуються за рахунок бюджету, — на зменшення їх фінансування.

Стаття 5. Визнати такою, що втратила чинність, Постанову Верховної Ради України від 24 грудня 1993 року «Про відповідальність за несвоєчасне виконання грошових зобов'язань» (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., №14, ст.83).

Стаття 6. Кабінету Міністрів України та Національному банку України привести свої рішення у відповідність з цим Законом.

Стаття 7. Цей Закон набирає чинності з дня опублікування.

Президент України Л.КУЧМА.

м. Київ, 22 листопада 1996 року.
№ 543/96 ВР

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про внесення змін до статті 4 Декрету Кабінету Міністрів України «Про стягнення не внесених у строк податків і неподаткових платежів»

Верховна Рада України **постановляє:**

Пункт 1 статті 4 Декрету Кабінету Міністрів України від 21 січня 1993 року №8-93 «Про стягнення не внесених у строк податків і неподаткових платежів» (Відомості Верховної Ради України, 1993 р., №13, ст.114) викласти у такій редакції:

«1. Після закінчення встановлених строків сплати відповідних платежів невнесена сума вважається недоїмкою і стягується з нарахуванням пені, якщо законодавством України не встановлено стягнення недоїмки за окремими платежами без нарахування пені.

Пеня з сум недоїмки нараховується із розрахунку 120 відсотків річних від облікової ставки Національного банку України від суми недоплати, розрахованої за кожний день прострочення платежу».

Президент України Л.КУЧМА.

м. Київ, 26 грудня 1996 року.
№ 653/96 ВР

Ще одна спроба тиску на українську пресу

У редакції «Робітничої газети» відбулася зустріч за участю керівників ряду центральних засобів масової інформації, на якій обговорювалася ситуація, пов'язана з різким підвищенням тарифів на публікацію газетами телевізійних програм УТ-1 та УТ-2 і переданням ексклюзивного права на їх поширення приватній фірмі. В обговоренні проблеми взяли участь голова Комісії Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення свободи слова і засобів масової інформації Віктор Понеділко та голова Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення Віктор Петренко. Нижче публікуємо текст заяви учасників зустрічі.

***

Напередодні Нового року багато газет телефоном було повідомлено про те, що, починаючи з 1 січня 1997 року, тарифи на телевізійні програми УТ-1 та УТ-2, котрі вони друкують, зростуть у кілька разів. Як стало відомо, це стосується і комерційних, і некомерційних видань. Повідомлення було цілковитою несподіванкою. Таке підвищення тарифів на телевізійні програми є абсолютно протизаконною акцією і не відповідає чинному законодавству, зокрема Закону України про рекламу, прийнятому в 1996 році. Телепрограми — це відкрита інформація, і за неї газети не мають платити. Тому Комісія Верховної Ради України з питань законодавчого забезпечення свободи слова і засобів масової інформації має намір у січні розглянути це питання і внести відповідні зміни та доповнення до чинного законодавства.

Підвищення тарифів на поширення телевізійних програм —ще одна спроба «стягти» з газет додаткові гроші, яких вони взагалі не мають. Пресу не можна порівнювати з суто комерційною структурою або підприємством, що виробляє якусь продукцію і продає її на ринку, одержуючи прибуток. Газети працюють над словом, несуть його людям. Неможливість публікувати телепрограми призведе до зменшення тиражів видань. Отже, багато людей можуть залишитися без об'єктивної інформації про процеси, що відбуваються в країні. Постає питання: чому повідомлення про підвищення тарифів на телевізійні програми УТ-1 та УТ-2 надійшло телефоном з невеликої газети «Шулявка», заснованої порівняно недавно для жителів Жовтневого району Києва? Як стало відомо лише під час цієї зустрічі, Національна телекомпанія України наприкінці минулого року уклала з редакцією газети «Шулявка», що входить до газетно-книжкового концерну «Посередник», угоду, згідно з якою їй передається виняткове право на поширення телепрограм каналів УТ-1 та УТ-2 на 1997 рік. Передавати програми для друку передбачено тільки на платній основі і за значно вищими тарифами.

До речі, це вже не перша спроба продавати газетам телепрограму. До нинішнього року багато які українські засоби масової інформації одержували телепрограми від газети «Говорить і показує Україна», котра була донедавна органом Держкомітету з телебачення і радіомовлення України. Редакція цієї газети готувала їх до друку українською та російською мовами, передаючи електронною поштою, модемним зв'язком, а також через Укрінформ. Існували і розцінки на цей вид послуг, однак вони були незначні, і більшість газет платили за ці послуги. А тепер з переданням права поширення телепрограм комерційній фірмі тарифи зростуть залежно від тиражу в багато разів.

За умов, коли зростають ціни на папір, на поліграфічні послуги, на розповсюдження газет, багато які, і насамперед не комерційні, видання ледве зводять кінці з кінцями. Грошей, що їх вони виручають від передплати, вистачає на 3 — 4 місяці на рік. Колективи редакцій звертають увагу Верховної Ради, Президента країни, уряду: підвищення тарифів на поширення телепрограм є ще однією спробою чинити тиск на українську пресу.

Заяву підписали: «Голос України», «Урядовий кур'єр», «Сільські вісті», «Робітнича газета», «Демократична Україна», «Молодь України», «Українa молода», «Говорить і показує Україна», «Киевские новости», «Вісті Центральної спілки споживчих товариств», журнал «Українa», «Киевский вестник-95».

З виступу Президента України Леоніда Кучми на Всеукраїнській нараді з питань агропромислового комплексу 10 січня 1997 року

Ми зобов`язані виходити з проголошеного курсу на пріоритетний розвиток села. Зараз у нього вже немає явних супротивників.

В узагальненому плані виходить така картина. Одні безоглядно штурмують стару систему господарювання. Інші — так само рішуче, до останнього, як говориться, патрона її обстоюють. А треті — намагаються балансувати між крайнощами.

Не варто, звичайно, зайве драматизувати ситуацію, змальовувати її лише у темних тонах. Проте оцінки й висновки мають бути гранично серйозними, відповідальними та реалістичними, адекватними стану справ. А він не може задовольнити ні мене, ні, сподіваюся, всіх тут присутніх.

І, головне, не влаштовує самих селян.

Наголошую на цьому через те, що обговоренню часом бракувало і глибини, і принциповості. На мій погляд, у ньому знайшли відображення дві основні тенденції, які ще значною, на жаль, мірою визначають загальне ставлення до села та його проблем.

Першу з них я назвав би психологією безвиході, плачем над наслідками господарювання в АПК.

Щодо другої, то тут, навпаки, проглядає безпідставний оптимізм.

І в тому, і в іншому випадках береться, так би мовити, моментальна фотографія без глибокого аналізу і концептуального бачення сутності речей.

Разом з тим я отримав додаткову аргументацію до своїх попередніх висновків: аграрні реформи гальмуються. А подекуди не знають, що робити взагалі.

Так, ми зробили важливий крок, розгорнувши паювання землі у колективних господарствах. Проте цей виняткової ваги захід значною мірою заформалізовано. Він ще не став однією з основних підвалин створення на селі інституту реальних власників.

Більше того, відрапортувавши про розпаювання земель у 40 відсотках колективних господарств, ми фактично зупинилися. Бо спасували перед звинуваченнями у розбазарюванні та розпродажу землі з боку заповзятих захисників загальнонародної власності, а фактично — феодальних відносин на селі. Не вистачило волі й рішучості — перш за все у людей, на яких цю роботу покладено.

Навряд чи хто заперечить неспростовне: якщо практично незмінним залишається фундамент — майнові та виробничі відносини, то нову будівлю на ньому не зведеш. Тому й доводиться сьогодні говорити про неподолані труднощі у продовольчому секторі, від якого вирішальною мірою залежать здоров`я всієї економіки, добробут людей.

Звідси — першорядне завдання: на основі всебічного й об`єктивного аналізу досвіду та уроків реформ визначитися щодо тактики їх здійснення на найближчі два-три роки.

Проте вже сьогодні можна констатувати, що минулий період виявився для нас складним не лише в сільському господарстві.

Водночас не можна не бачити і того, що цей час, особливо останній рік, не був марним для економічних реформ.

На цьому хочу наголосити особливо, виходячи з таких обставин.

Якщо не помічати позитивні паростки, обнадійливі тенденції то, по-перше, не буде об`єктивної бази для визначення напрямів та темпів дальшої роботи; по-друге, посилюватимуться настрої безнадії і, якщо хочете, навіть приреченості.

Очевидно і те, що процес реформування економіки йде не такими темпами, як передбачалося. Далеко не все вдалося зробити для розгортання структурної реформи, зміцнення фінансової стабілізації.

У цьому відношенні рік, що минув, був помітним кроком уперед. Однак не став останнім роком економічної кризи.

А відтак не усунено загрозу втягнення економіки у новий кризовий виток.

Щоб не допустити цього, Президент, Верховна Рада й уряд повинні вжити рішучих, узгоджених та скоординованих заходів для остаточного подолання спаду і відновлення економічного зростання.

Прикро, але така необхідність усвідомлюється не всіма. Красномовний доказ цього — колізії навколо бюджету на наступний рік і здійснення податкової реформи.

Хочу однозначно заявити: використаю всі свої конституційні повноваження, щоб бюджет на 1997 рік прийняти на новій податковій основі і щоб він був реальним за структурою своїх доходів та видатків.

Це принципово. Бо в основі фінансової і платіжної кризи, яка найбільше роз`їдає нині нашу економіку, була саме нереальність бюджету 1996 року.

Вона спровокувала, зокрема, невиплати зарплат та пенсій, обсяг яких зріс за рік майже у 8 разів.

І ще одне, не менш важливе.

Не можна без кінця відкладати прийняття бюджету. Невже не зрозуміло, що це дезорганізує й без того розбалансовану економіку і соціальну сферу? Бюджет треба прийняти до початку другого кварталу. І в цьому плані я підтримую Прем`єр-міністра.

Чимало з нас, якщо не більшість, були учасниками попередньої наради.

За підсумками наради були відповідні доручення.

Я розраховував: сьогодні мова піде про те, що ж відтоді зроблено. А враження від деяких виступів дивне — ніби нічого й не було і все знову слід починати з чистого аркуша.

Згадаймо, як переконували один одного у необхідності Національної програми розвитку агропромислового виробництва і відродження села до 2005 року. Документ справді винятково важливий і потрібний.

Я звертав на це увагу на тій нараді, і ми домовилися прийняти програму у березні 1996 року. Однак робота і досі не завершена.

А чим пояснити, що Кабінет Міністрів не вніс до Верховної Ради проекти таких фундаментальних законів: «Про зміни та доповнення до Земельного кодексу України», «Про оренду землі», «Про орендно-приватне підприємство», «Про сільськогосподарську кооперацію» та низку інших? Чи, можливо, уряд вважає, що реформувати АПК і рухатися вперед можна без цього?

Виходить так, що вимушеним заповненням указами Президента прогалин у законодавчій базі на нього перекладається і вся відповідальність за стан справ на селі.

Для довідки: за останні два з половиною роки видано 14 указів та розпоряджень Президента з проблем розвитку АПК.

А скажіть, будь ласка, що робити? Очікувати? Ось і зараз, оскільки немає відповідного закону, маю намір підписати найближчим часом Указ «Про врегулювання оренди земельних часток (паї)». У цьому, погодьтеся, є нагальна потреба.

Я змушений сьогодні також виділити як першорядне і поставити з усією гостротою питання про організацію управління агропромисловим комплексом. Без докорінних змін тут не можна розраховувати на будь-які позитивні зрушення на селі, не кажучи вже про успіх реформ.

Для початку міністру і колегії варто звернути увагу на два моменти, які давно вже стоять на порядку денному.

Перше: усвідомити відповідальність всього Міністерства та свою особисту. І не за якусь окрему область, а за всю галузь, за долі мільйонів людей.

Поки що я такої відповідальності не бачу.

Друге: перебудувати структуру апарату міністерства, яка суттєво не мінялася ще з 40-х років. Про яку відповідність новим завданням аграрної політики можна вести мову?

Вважаю, що у цьому плані більше принциповості повинен виявляти у здійсненні керівництва Мінсільгосппродом віце-прем'єр-міністр Зубець Михайло Васильович. Перш за все, треба чітко визначитися з основними функціями міністерства.

Сьогодні у мене є всі підстави і для більш гострих оцінок та висновків — у тому числі з урахуванням фактів та прикладів, що прозвучали на нараді.

Але не ставлю за мету когось залякати чи принизити. Мета інша: ми повинні не лише виробити спільні погляди на проблеми АПК та шляхи їх розв`язання, а й підкріпити свою причетність до цього персональною відповідальністю й осмисленою працею.

Підтримую думки про те, що умови для реалізації аграрних реформ нині більш сприятливі, ніж рік тому. Визначальну роль відіграє закріплення у Конституції гарантій права власності на землю. Цим знімаються найгостріші політичні суперечності щодо принципів земельної реформи. А саме вона є стрижнем перетворень на селі.

Думаю, ми вчинили правильно, передбачивши поетапне здійснення земельної реформи. Всі три її етапи чітко визначені й органічно пов`язані між собою. Ще раз їх нагадаю:

перший, який уже здійснено, — роздержавлення землі і передача її у власність колективних господарств;

другий — поділ земель, які передані у колективну власність, на частки (паї) без виділення їх у натурі і видача відповідного документа — сертифіката на право приватної власності на землю;

третій — формування на базі приватної власності на землю нових за своїм змістом колективних господарств акціонерного типу.

Все ніби ясно, а от політичних спекуляцій навколо права власності на землю не меншає.

Давайте ж хоч раз, нехай і з запізненням, пояснимо людям, що паювання землі колективних підприємств зовсім не означає їх руйнації. Суть — у перетворенні аграрних підприємств на акціонерні та інші господарські товариства, які об`єднують земельних власників.

Селянин достає статус працюючого власника з правом отримання доходів відповідно не лише до своєї праці, а й розміру земельно-пайового внеску у колективне господарство. І в будь-який момент може вийти з нього зі своїм паєм.

Важливо, що право на пайовий доход зберігатиметься і за пенсіонерами.

А щоб вгамувати запал особливо ревних «захисників» колективних форм господарювання, треба частіше посилатися на вже відомий досвід, що слугує нам орієнтиром. Зокрема, на модель аграрної реформи у колишній НДР, де у колективному користуванні перебуває близько 80 відсотків земель, які є у приватній власності акціонерів.

Слід звернути серйозну увагу на орендні відносини як перехідну форму ринку землі. Треба, звичайно, вітати й підтримувати те, що земля одержує таким чином ефективного виробника.

Ці процеси набирають, як говориться, обертів. Але не можна покладатися на стихію. Перш за все, необхідне законодавче врегулювання орендних відносин, про що я вже говорив. Без цього не виключені деформації, і вони подекуди виявляються.

Проблема, на якій хотів би наголосити особливо. Приватизація повинна відбуватися синхронно, у комплексі з реструктуризацією колективних господарств, їх організаційним зміцненням. Розрив цих процесів у часі небажаний і шкідливий.

На превеликий жаль, наші економісти, науковці не запропонували стимулюючого економічного механізму в реформуванні колективних підприємств.

Оскільки ж таких стимулів немає, то переважно діємо звичними адміністративними методами.

А звідси й результати.

Нерідко енергійний керівник-новатор, реструктуризувавши своє господарство у спілку приватних власників, опиняється у гіршому становищі. Треба своєчасно повертати кредити, взагалі діяти за жорсткими законами ринку.

А той, хто палець об палець не вдарив, і в ус не дує: власність — нічия, відповідальність — загальна, продукцією розпоряджається одноосібно, і за борги держава до суду не притягне.

Це не тільки значні можливості, які ми поки що упускаємо. Це й компрометація самої ідеї та змісту аграрних реформ. А також свідчення низького рівня економічної роботи.

П'ять років точаться дикусії навколо проблеми цінового паритету і забезпечення доходності сільського господарства.

З 1991 по 1996 рік оптові ціни на промислову продукцію, що споживається сільським господарством, зросли у 288 тисяч разів, а ціни на сільськогосподарську продукцію — лише у 60 тисяч. Тобто різниця майже п'ятикратна. І якщо за такої ситуації село продовжує функціонувати, давати продукцію, то за це треба сказати спасибі селянам за їхнє терпіння.

Мабуть, всі ми вже стомилися повторювати тезу про розвиток конкурентоспроможного вітчизняного сільського машинобудування. А селяни тим часом відчули смак роботи на імпортній техніці. І дійшли висновку, що купувати дорогі й низькопродуктивні вітчизняні машини означає марно перекачувати у промисловість свої й без того небагаті фінансові ресурси. І створенням ще одного міністерства питання не вирішити.

Але й тисяча комбайнів і тракторів, закуплених за імпортом, не вирішує проблеми.

Для більш-менш нормальної роботи, як стверджують фахівці, лише один район щорічно потребує в середньому 60 тракторів, стільки ж — автомобілів та 30 різних комбайнів.

Отже, ринок у нас необмежений.

Сьогодні у нас немає відбою від охочих випускати сільськогосподарську техніку.

Але діяти наосліп не можна — потрібна чітка, всебічно прорахована програма в галузі сільськогосподарського машинобудування. Така програма, з якої було б ясно видно, де, коли і які ми будемо виробляти комбайн, трактор і все інше. Немає її і на сьогоднішній день.

Я підтримую Прем`єра, що необхідно навести порядок у зерновому господарстві. За два-три роки тут необхідно повернути втрачені рубежі.

Це має стати ключовим, центральним завданням усіх — від механізатора й агронома до голови обласної держадміністрації і уряду.

Зменшення валового збору зерна наполовину — за стабільного попиту і високих цін — означає пряму втрату двох з половиною мільярдів доларів на рік. І не природа, не брак коштів головна тому причина.

Корінь зла в іншому — управлінських прорахунках і провалах. Простіше кажучи, в невмінні самим організувати роботу. Все сподіваємося, що дикий ринок відрегулює.

Тільки цим я можу пояснити той факт, що площі під зерновими скоротилися на два з лишком мільйони гектарів. Додаймо до цього зниження врожайності — з 35,1 центнера у 1990 році до 20,6 центнера у минулому. Це прямий результат і того, що мінеральні добрива пішли не під зерновий клин, а на експорт, і тільки місцями вносилися гербіциди. А ми все на погоду киваємо.

Так само невідкладно слід відродити на новій основі багаті традиції бурякоцукрової галузі, закладені ще століття тому. І сьогодні це болюче питання порушувалося неодноразово. Її фундатори зуміли створити всі умови для того, щоб Україна стала одним з найвідоміших у світі виробників і постачальників цукру.

Ви знаєте, в Україні донедавна щорічно вироблялося 5 млн. тонн цукру, а споживалося 2 млн. тонн. Решту поставляли — переважно до Росії.

Тобто наші виробники, мали надійний зовнішній ринок майже на мільярд доларів. Та замість того, щоб цивілізовано, як говориться, з головою закріплюватися на ньому, створювати й розвивати міцні торговельні структури, віддали цю справу на відкуп некомпетентним людям.

Ніхто не завдав собі клопоту вивчити загальноприйняту у світі практику торгівлі цукром. Натомість пішли ігри у видачу дозволів, лімітів, квот, ліцензій та всього іншого, що фактично руйнує ринок.

Ще одна галузь, у якій Україна була традиційно сильною, — вирощування та переробка олійних культур. Зараз ми відчутно здали позиції тут.

Нехай нікого не вводить в оману відносна стабільність зборів соняшнику (в середньому 2,2 млн. тонн). Досягається вона за рахунок розширення посівних площ — майже на третину.

До того ж завозиться невиправдано багато імпортного насіння. За нього доводиться розраховуватися товарним зерном: близько 300 тисяч тонн вартістю понад 60 млн. доларів.

У той же час практично не підтримуються власні селекційна база й насінництво. Зауважу: проблема селекції та насінництва взагалі заслуговує на окрему увагу.

Я також не можу погодитися з тим, що наші аграрники та переробники поступово звикаються з роллю сировинного придатка іноземних олійно-жирових компаній. Судіть самі: зараз за кордон вивозиться близько 30 відсотків вирощеного соняшнику та чверть усієї сирої, тобто неочищеної олії.

А за всім цим стоїть цілком конкретна і дуже невигідна для нас арифметика. Переробка кожної тонни соняшнику на олію дає на 100 гривень більше, ніж продаж насіння. А рафінування й розфасовування олії — це ще 320 гривень додаткових надходжень.

Загалом виходить, що переробляти сировину самим у 3,2 раза вигідніше, ніж продавати її за кордон навіть за найвищими цінами. Тобто ми мали б за рік додатково близько 100 млн. гривень і ще залишали б для потреб тваринництва понад 300 тисяч тонн макухи.

Не думаю, що і ці, й інші економічні викладки невідомі всім, кому це належить знати за службовим обов'язком.

Проте знати знаємо, а торік на переробку надійшло лише 300 тисяч тонн олійно-жирової сировини, що удвічі менше, ніж 1995 року.

Ще приклади? Будь ласка.

При вигляді наших овочевих, фруктових прилавків та лотків у мене складається враження, що на вітчизняне виробництво вже взагалі махнули рукою. Це ж ганьба, що імпортуємо яблука. А вони у нас ростуть скрізь і самі собою. Своїми ж у кращому разі годуємо худобу.

Здавалося б, уже скрізь, на всіх рівнях у нас засуджено погляди на сільське господарство як на безвідмовного і фактично безправного донора економіки, за рахунок якого латалося чимало її дірок.

Однак слова — це одне, а на практиці подібні підходи виявилися дуже живучими.

Ось і на нашій нараді село поставало, як правило, лише крізь призму тонн, центнерів та всього іншого, що воно має давати державі. І знову залишаються «за кадром» люди, їх насущні інтереси, потреби і клопоти.

Це зобов'язує мене загострити увагу на стані соціальної сфери нашого селянства.

Ясно, що за нинішньої економічної скрути багато що у цій сфері, як і в інших, ми мусимо відкладати на потім. Але у життєзабезпеченні села та його людей є той мінімум, нижче якого опускатися просто неприпустимо.

І, по-друге, є проблеми, які не розв'язуються не через нестачу грошей чи якісь інші непереборні обставини, а все через ту ж нерозпорядливість, нехлюйство, елементарну черствість.

То ж давайте менше голосити про повернення боргів селу, а повертати їх на ділі — реальною роботою на всіх напрямах. Вважаю, що в Національний програмі розвитку агропромислового виробництва і відродження села одним з центральних має бути потужний розділ соціальної політики.

До оцінок та висновків, які належить зробити всім тут присутнім у межах їхньої компетенції, хотів би додати таке принципове застереження.

Більше ми не маємо права жити від наради до наради. Ліміт часу на роз'яснення й умовляння вичерпано.

Ще раз наголошую: настав період конкретної роботи і персональної відповідальності за її результатами. Прошу правильно мене зрозуміти.

Реальність така, що навіть за найактивнішого проведення економічних реформ новий господарський механізм на селі, який лише народжується, не встигне суттєво вплинути на пожвавлення виробництва в поточному році.

Але ситуацією ми мусимо оволодіти. Бо далі — прірва, з якої вибратися буде вже неможливо.

Отже, вихід у значному підвищенні рівня організаторської та технологічної роботи, жорсткій економії матеріально-технічних ресурсів, адресному фінансуванні виробництв, здатних забезпечити швидку й оптимальну віддачу.

З виступу Прем'єр-міністра України Павла Лазаренка на Всеукраїнській нараді з питань агропромислового комплексу 10 січня 1997 року

Дозвольте дещо узагальнити сказане та висловити бачення урядом сільськогосподарської проблеми в державі.

Нинішній уряд виходив і виходить з того, що агропромисловий комплекс — не тільки найбільший, а й найважливіший сектор національної економіки. Тут зосереджено понад половину функціонуючих нині виробничих фондів, виробляється близько 50 відсотків ВВП, 2/3 товарів народного споживання, прямо або опосередковано формується 70 відсотків зведеного бюджету, зайнято близько 40 відсотків працюючого населення.

Від АПК за великим рахунком сьогодні залежить доля реформ і майбутнього України.

Про це ми чітко і однозначно заявили в Програмі діяльності Кабінету Міністрів, яку підтримали Президент і Верховна Рада, на цьому уряд твердо збираємося стояти і надалі.

Друге. Нинішній спад виробництва у сільському господарстві ми розцінюємо вже не просто як кризові явища, а як серйозну загальнонаціональну проблему. Судіть самі. За обсягом виробництва валової продукції сільського господарства в минулому році ми опинилися на рівні кінця 50-х років, а товарної продукції переробних галузей — на початку 60-х.

Рівень душового споживання основних продуктів харчування власного виробництва порівняно з 90-м роком скоротився в 2 рази.

Голоду в Україні немає і не буде. Але це видиме «магазинне благополуччя» аж надто сумнівне. Воно «досягнуте» за рахунок низької купівельної спроможності, тобто здоров'я нації і перш за все дітей. Крім того, добра третина продовольчих товарів на наших прилавках — чужоземного і часто сумнівного походження.

Хронічними в сільському господарстві стали неплатежі. Гострий дефіцит коштів спричинив безпрецедентні борги по заробітній платі, а вона й так — найнижча по народному господарству; зумовив мізерне матеріально-технічне забезпечення.

Цілком очевидно — ще крок — і розвал національного сільського господарства набере незворотного характеру. Вже ніяка економіка не витримає стану, коли 60 відсотків господарств — збиткові, а по суті — банкрути; коли майже 4 млн. га площ ріллі не обробляється і не використовується; коли знищення провідної галузі — тваринництва — переросло всі допустимі межі, а окремі галузі — вівчарство, садівництво, птахівництво — стоять на порозі цілковитого вимирання.

Коли визначальним чинником економіки став бартер, при якому двічі-тричі перезакладається поточний урожай. Коли починається «гра без правил», а її умови диктує кримінал. Завтра в таких умовах залежність від зовнішніх факторів однієї з найбільших держав у Європі набуде загрозливих для національної безпеки масштабів, а далі — вже важко буде проводити самостійну внутрішню і зовнішню політику. Третє. Які сьогодні передумови та вихідні позиції для подолання кризи ми маємо? Реалії такі. Перш за все, продукція нашого сільського господарства і переробних галузей є неконкурентоспроможною на внутрішньому ринку. Потік більш дешевих імпортних продовольчих товарів знайшов у нас свого споживача. Враз від цього відмовитись ми не зможемо, адже затратна модель, що робила всіх задоволеними, дала сьогодні, в умовах початкового ринку, серйозні збої — величезна собівартість, а отже, дороге молоко, м'ясо, інша продукція при вкрай низькому платоспроможному попиті — не знайшли збуту і змусили товаровиробника реалізовувати або обмінювати її за цінами, нижчими від затрат.

В результаті згортається — м'ясне і молочне скотарство, птахівництво, громадський сектор дедалі більше відмовляється від трудомісткого овочівництва та картоплярства.

При цьому сьогодні держава не має можливості дотувати виробництво сільськогосподарської продукції, як це було ще у 80-ті роки. В той період, перекриваючи обтяжливий затратний механізм, держава брала на себе відшкодування 55 відсотків затрат виробника. В найбільш розвинутих країнах ЄС, США та Канаді цей показник становить близько 30 відсотків.

Об'єктивно немає у нас можливостей встановити і еквівалентний обмін продукцією між сільським господарством і промисловістю. Диспропорції тут величезні. Якщо в 1990 році, щоб купити зернозбиральний комбайн «Дон», потрібно було продати 176 тонн пшениці III класу, то в 1996 році — 926 тонн, або в 5 разів більше. Тонна бензину в 1990 році за ціною була еквівалентна 300 кг молока, або 40 кг м'яса, минулого року цей показник в гіршу сторону для села зріс в 10 разів.

На жаль, не навчилися наші господарства користуватись як слід і іноземними кредитами.

За останні 5 років в АПК було залучено понад 1,1 млрд. доларів, а в 1996 році — майже 285 млн., або 90 відсотків від загальної суми кредитів, одержаних всіма галузями економіки.

Погашено за цей період 570 млн. доларів, у тому числі за рахунок бюджету — 98 відсотків. Заборгованість ще складає понад 410 млн. І теж доведеться розраховуватися за рахунок пенсіонерів, чорнобильців, вчителів, тобто бюджетом.

По більшості отриманих кредитів працюють відповідні органи.

Що принципово нове пропонує уряд у цьому зв'язку?

Насамперед, щоб розвиватися далі, треба не сидіти, склавши руки, категорично відмовитись від застарілої системи поглядів і дій. Треба собі чітко уяснити — ми вже не будемо жити в 1984 році, а нас чекає 1998, 1999 рр. і т. д.

Уряд бере на себе ініціативу створення принципово нової банківської кредитної системи. Найближчим часом ми запропонуємо проект Указу Президента про сприяння відкриттю в Україні ряду філій провідних банків Європи і світу.

У великих колективних господарствах треба рішуче піти на зерновий високоліквідного зернового виробництва, яке забезпечить швидку окупність затрат і рентабельність у традиційних зонах на рівні 50—90 і більше відсотків.

Яка ще галузь народного господарства може давати таку віддачу?

До того ж в Україні на кращих чорноземах земельна рента при врожайності в 40 ц зерна пшениці з гектара найвища у світі, і вдвічі-втричі вища, ніж у розвинутих європейських державах.

«Економічне чудо», яке свого часу пережили Японія, Південна Корея, Сінгапур, Китай, в Україні може здійснитися тільки на землі.

Які підходи пропонуються в тваринництві.

Передусім, уряд зробить усе можливе, щоб зберегти великі спеціалізовані комплекси та птахофабрики, які за своєю базою та потенціалом здатні давати половину товарного виробництва м'яса. Відповідні пропозиції вже є. Кабінет Міністрів і надалі буде підтримувати створення в областях, окремих районах масивів маточного поголів'я високопродуктивної молочної худоби, де в перспективі зосередиться основне виробництво молока. Ми знаходили можливості, вишукаємо і в цьому році кошти для закупівлі 15—20 тис. голів голштинської породи для господарств, які здатні з прибутками отримувати 6—8 тис. кг молока від корови.

І ще одна суттєва деталь.

Перебудова виробничих відносин зумовила якісні структурні зрушення в сільському господарстві. За останні 5—6 років питома вага громадського сектора зменшилася з 73 до 51 відсотка, а особистих підсобних господарств населення — зросла з 27 до 49 відсотків.

Маючи у приватному секторі лише кожен 8 гектар наш селянин забрав на себе виробництво всіх трудомістких видів продукції: картоплі — 96, овочів — 73, молока і м'яса — 50—56 відсотків.

І це при слабкій базі, при майже цілковитій відсутності заготівельної інфраструктури!

Нам треба на всіх рівнях підтримати приватний сільський сектор: виділити додатково землю, значно збільшити передачу поголів'я худоби та птиці, відтворити заготівельну роботу. Особливо це стосується нинішньої зими, за якої в більшості господарств кормів майже немає.

Четверте. 80 відсотків звернень, побажань та пропозицій до нашої наради стосувалися найсуттєвішої на сьогодні проблеми —проблеми податків.

І це справді так: наше сільське господарство — невід'ємна складова частина національної економіки. В ньому, як у дзеркалі, відбиваються всі ті процеси, що проходять в інших галузях.

Від непомірного податкового пресу страждають всі: і фермери, і промисловики, і підприємці.

Як ви добре знаєте, уряд при підтримці Президента вніс до Верховної Ради ряд реформаторських законопроектів, прийняття яких дозволить зменшити податковий тягар приблизно на третину.

Ми внесли пропозицію про суттєві зміни в оподаткуванні прибутку. Доходи по цій статті зменшуються у бюджеті 1997 року у 18 разів проти 1996 року. Тобто у підприємств, у т. ч. і сільськогосподарських, залишається тільки за рахунок зниження цього податку близько 5 млрд. гривень реальних грошей.

В результаті відпаде необхідність приховувати прибутки, а отже — заганяти їх у собівартість, робити вітчизняну, зокрема, й аграрну продукцію неконкурентоспроможною.

У запропонованих законопроектах уряд вирішує проблему сприяння саме національним інвестиціям. Той, хто займається інвестиціями, взагалі не буде платити податку на прибуток. Для АПК України це надзвичайно важливе положення.

У проектах законів є суттєве зменшення нарахувань на заробітну плату: з 51 до 32 відсотків. Підрахунки свідчать: у товаровиробників додатково залишається ще близько 4 млрд. гривень «живих» коштів, у т. ч. в аграрників — близько 2 млрд.

Без такого підходу не можна вивести з «тіньового» обігу будь-які гроші, якщо більше половини з них необхідно віддати державі. Саме тому ми будемо послідовно йти ще далі і знижувати щорічно нарахування по цій статті доходів.

Хочу зазначити: завдяки прийняттю поданих законопроектів народне господарство України заощадить близько 15 млрд. гривень — суму, яка у 8 разів перевищує весь обсяг іноземних інвестицій за останні три роки. Суму, яка дорівнює 40 відсоткам Державного бюджету на 1997 рік і яка має бути вилучена за діючим податковим законодавством.

7 млрд. гривень з них, або майже половина — частка сільськогосподарських підприємств.

Це і є відповідь на питання: що конкретно дає податкова реформа!

Але ми не маємо наміру на цьому зупинитись. Відстоявши і прийнявши у Верховній Раді протягом 1 кварталу цей пакет законопроектів і бюджет у цілому, на II квартал уряд буде готовий внести проект Закону про єдиний земельний податок для сільськогосподарських товаровиробників.

П'яте. Уряд знайде можливості для підтримки сільського господарства навіть в умовах складного бюджетного 1997 року. На нинішній рік на фінансування програм і заходів в АПК передбачено в бюджеті близько 1 млрд. гривень і державних централізованих капіталовкладень — 123 млн. гривень. Вперше за останні роки виділяються кошти на програму підтримки розвитку тваринництва —близько 250 млн. гривень.

До весняно-польових робіт ви отримаєте близько 1000 сучасних тракторів «Клаас» та «Кейс», а також централізовано, під держзамовлення — 1,5 млн. тонн пального.

Підготовлено постанову про забезпечення господарств мінеральними добривами і засобами захисту рослин під урожай 1997 року. Для цього підприємствам хімічної промисловості буде виділено природного газу із державного резерву на суму понад 400 млн. гривень.

Ще 30 млн. гривень буде спрямовано на ремонт та підготовку техніки.

З боргами за здане в минулому році зерно уряд до весни розрахується пальним, добривами, технікою.

1997 рік стане роком розгортання масштабної і копіткої роботи по створенню власної бази машинобудування: вже сьогодні створюються спільні підприємства та виробництва з кращими зарубіжними фірмами на Херсонському комбайновому, Харківському тракторному, Дніпропетровському машинобудівному, а також в Олександрії, Білій Церкві, Ковелі, Бердянську та інших центрах України.

У нинішньому році при державному сприянні на якісно новому рівні готова і повинна запрацювати вітчизняна переробна галузь. Численні виставки-ярмарки ще раз довели цілковиту конкурентоспроможність та переваги нашої кондитерської, лікеро-горілчаної, м'ясопереробної промисловості.

Уряд також сподівається, що при підтримці Верховної Ради найближчим часом розгорнеться величезна робота по наповненню реальним життєвим змістом земельної реформи, яка передбачена Конституцією.

Без цього аспекту реформ ми замість сподіваного економічного чуда відстанемо вже не на роки, а назавжди.

Володимир ЧЕРНЯК: Стереотипи економічної політики потрібно ламати

***В** ЕКОНОМІЧНІЙ політиці ми вже наламали, як кажуть, чимало дров. Та чи не через те, що недоторканними лишаються старі стереотипи? Зупинюсь на чотирьох найбільш характерних. Перший пов'язаний із заробітною платою, другий — з кредитною політикою, третій — з платіжною кризою, четвертий — з фінансовою стабілізацією.*

Без стимулювання попиту неможливе економічне зростання

Грубою помилкою нашої економічної політики було неправильне визначення природи існуючої в Україні інфляції. У нас переважає інфляція витрат, а лікували її як інфляцію попиту. Заробітну плату помилково визначили основним інфляційним чинником. Інфляція попиту в Україні спостерігалася тільки в 1990—1992 рр.

Економічна політика останніх років була спрямована на обмеження грошової і кредитної емісії, стримування зростання заробітної плати і її невиплату, контроль над фондами споживання підприємств, на придушення попиту. Такий набір ліків неадекватний природі хвороби. Водночас в Україні має місце вакханалія витрат, яка нічим не стримується: стару планово-нормативну систему зруйновано, а нову, конкурентно-ринкову, не створено.

Коли є гроші і нема товарів, погано, а коли є товари і немає грошей, ще гірше. Обмежувальна і стримувальна політика фактично витіснила заробітну плату із собівартості продукції (її питома вага в собівартості продукції в середньому близько 8%). Але навіть мізерна заробітна плата не виплачується. Такий спосіб скорочення державних витрат, як заморожування і затримка виплати заробітної плати, покладено в основу так званої фінансової стабілізації. Це нонсенс. Наявність заборгованості свідчить про відсутність фінансової стабілізації.

Перш за все слід повернути заробітній платі її соціально-економічне призначення, яке вона втратила, і в зв'язку з чим фактично не виконує жодної своєї функції — відтворювальної, стимулюючої і регулюючої. Це зумовлено штучним обмеженням урядом рівня оплати праці, невиплатами заробітної плати, відсутністю зв'язку між кількістю та якістю праці і її оплатою, між заробітною платою і ціною робочої сили. У нас лібералізовано ціни на всі товари, крім ціни на «робочу силу».

Необхідно повернути мінімальній заробітній платі втрачений економічний зміст і її призначення як певного життєвого стандарту. Вона перетворилася на умовно розрахункову одиницю визначення тарифних ставок, окладів, соціальної допомоги. Мінімальна заробітна плата повинна гарантуватися державою і забезпечуватися підприємствами, установами, організаціями всіх форм власності і господарювання. Маємо законодавчо визначити процедуру і механізм встановлення і перегляду мінімальної заробітної плати, яка повинна бути наближена до межі бідності. Слід встановити мінімальний рівень почасової оплати праці (мінімум заробітку за одну годину праці).

При реформуванні системи оплати праці основоположним має бути принцип оцінки вартості робочої сили. Тому необхідно розробити методику оцінки нормативної вартості робочої сили і відпрацювати механізм її застосування. Заробітна плата як ціна робочої сили —це елемент ринку, вона повинна встановлюватися ринком, але цей процес потребує державного регулювання.

Необхідно створити цілісну правову базу для організації заробітної плати, а також впорядкувати заробітну плату в бюджетній сфері на основі запровадження нових умов оплати праці та схем посадових окладів.

Адміністративно не слід обмежувати індивідуальний розмір заробітної плати. Обмеження припустиме тільки економічними чинниками, такими як обсяг виробництва чи наданих послуг, продуктивність праці. Стримувати зростання заробітної плати мають тільки податки (в розумних межах).

Слід широко застосовувати договірне регулювання оплати праці. Механізмом вирішення проблеми оплати праці доцільно зробити колективні переговори і укладання угод на державному, галузевому та регіональному рівнях.

Всі ці зміни в політиці заробітної плати протягом року-півтора зумовлять зростання її рівня в сфері матеріального виробництва в 2 — 2,5 раза. Це сприятиме пожвавленню трудової активності і економічному зростанню. З'являться можливості для підвищення заробітної плати працівникам сфери матеріального виробництва і сфери послуг. Треба дати людям можливість заробляти гроші. Це найкращий спосіб боротьби з бідністю.

А як бути з бюджетною сферою? Вирішивши в першому півріччі 1997 р. питання заборгованості із заробітної плати шляхом включення її у видатки бюджету, в другому півріччі 1997 р. — першому півріччі 1998 р. слід у два рази підвищити заробітну плату працівникам бюджетної сфери. Це буде поштовхом для зростання платоспроможного попиту і зумовить не так процес зростання цін, як процес розсмоктування товарних запасів, які протягом 1996 р. на приватизованих підприємствах зросли більш як у 3 рази. Товари лежать на складах, а людям не платять гроші. Це економіка абсурду. Без стимулювання попиту неможливе економічне зростання. Треба розірвати замкнене коло: платити людям гроші, щоб вони купували товари. Зростання попиту дасть поштов виробництву, а це, в свою чергу, призведе до щорічного зростання заробітної плати в подальшому. Щодо зростання цін, то воно може скласти не більш як 20—25% на рік. В ситуації, що склалася в економіці України, емісія необов'язково призведе до зростання цін.

Економічне відродження в Україні зараз можливе тільки через цільову емісію і вибіркову інфляцію. У цьому парадокс моменту. Обмежувальна, стримувальна політика, якою вгамовували інфляцію, задушила виробництво. Треба зняти цей зашморг з економіки.

Для стимулювання попиту і вирішення проблеми бідності, зубожіння і злидарства протягом 1997—1998 років загальний середній рівень пенсійного забезпечення населення України необхідно підвищити в три рази.

Реалії такі: у листопаді 1996 р. середня заробітна плата складала 145 грн., а середня пенсія — 45 грн. (межа бідності, за моїми розрахунками в грудні 1996 р. склала 130 грн.).

Джерелами підвищення середнього рівня пенсій у три рази і середнього рівня заробітної плати в два рази можуть бути:

1) цільова емісія незахищеним верствам населення і бюджетникам. Йдеться не про разову, а про програмовану, помісячну, вибіркову емісію. Досить нав'язувати суспільству міф, що Верховна Рада і уряд шукають неінфляційні джерела, коли не вистачає коштів і коли не збалансовано товарну і грошову масу. Як варіант механізму вирішення проблеми може бути таким: Національний банк дає кредит уряду, а уряд спрямовує його в соціальну сферу;

2) грошова приватизація (70% коштів залишається на підприємстві, а 30% йде в бюджет);

3) надходження коштів до бюджету внаслідок розширення поля оподаткування у зв'язку із зменшенням податкового тиску (податковий тиск пересуває виплату заробітної плати в тіньовий сектор);

4) надходження коштів після перегляду невиправданих пільг;

5) надходження коштів внаслідок скорочення неефективних і недоцільних витрат бюджету. Виключення з бюджетного фінансування державних підприємств, тільки програмно-цільове використання бюджетних коштів;

6) обмеження верхньої межі заробітної плати і пенсії;

7) державні облігації на внутрішньому ринку;

8) скорочення зайвих робочих місць, у тому числі управлінського персоналу.

Кредити — це кисень для підприємств

Ще один стереотип пов'язаний з проведенням кредитної політики. Для кредитного забезпечення економіки слід йти шляхом не скорочення, а нарощування кредитних ресурсів. Надання кредитів необхідно здійснювати переважно під заставу і гарантії (у тому числі Українського фонду підтримки підприємництва), страхові поліси тощо. Доцільно створити державні або за участю держави спеціалізовані банки (інноваційні, інвестиційні, земельні).

Структурна перебудова народного господарства можлива тільки на основі кредитних та податкових пільг. Для структурної перебудови потрібні дешеві кредити. В умовах стагфляції (поєднання інфляції зі спадом виробництва) у боротьбі з гіперінфляцією застосовується жорстка монетарна політика — кредитна рестрикція (скорочення грошової маси в обігу шляхом стягнення центральним банком своїх кредитів, виданих комерційним банкам). **В умовах переходу до економічного зростання доцільно проводити політику кредитної експансії (додаткового випуску грошей в обіг шляхом надання центральним банком комерційним банкам додаткових кредитів — кредитної емісії).** Цю обставину не можна не враховувати.

Кредит може бути й інфляційний, і деінфляційний (коли сприяє структурній перебудові, оновленню виробничого апарату, прискоренню обігу капіталу, насиченню ринку товарами).

Нині доцільно піти на емісійні кредити для розвитку економіки. Не слід спрощувати ситуацію. Суть справи не тільки в зменшенні податкового тиску, що само по собі надзвичайно важливо. Виробництво задушене браком грошей, нема руху товарів, а кредити можуть дати поштовх. Обмежувальна політика була виправданою тільки з огляду на підготовку грошової реформи. Зараз вона не виправдана, навіть згубна. **Доцільно надати підтримку окремим пріоритетним програмам за допомогою емісійних кредитів.** Японія на початку 50-х років свідомо пішла на підтримку деяких корпорацій за рахунок емісійних кредитів. В Україні програмами, що заслуговують на підтримку, могли б бути «Український літак», «Український трактор», «Енергобудування» (враховуючи зарубіжний попит на нього), «Українське золото», «Інфраструктура туризму» тощо.

У зв'язку з цим можна за рахунок кредитної емісії протягом року коефіцієнт відношення грошової маси до ВВП довести до 0,6—0,7 (сьогодні він в Україні дорівнює 0,3 — найнижчий у світі, приблизно такий самий тільки в Росії).

Потрібно перейти до продажу кредитів через аукціон, забезпечити вільний, єдиний для всіх (у тому числі й для уряду) доступ до кредитних ресурсів та іноземної валюти.

Без зниження облікової ставки Національного банку неможливо створити сприятливий інвестиційний клімат в Україні. Нині облікова ставка Національного банку сягає 35%. Найближчим часом її можна знизити, враховуючи, що інфляція в травні була 0,7%, у червні — 0,1%, у липні — 0,1%, вересні — 2%, грудні — 0,9%. В умовах, коли облікова ставка вище 30%, вигідно займатися тільки торгівлею.

Подолання платіжної кризи через механізми створення грошей

Ще з одним стереотипом (жорсткою фінансовою політикою) пов'язано виникнення і поглиблення платіжної кризи. Основними причинами платіжної кризи є нестача у підприємств оборотних коштів і неконкурентоспроможність їх продукції. В колишньому СРСР у промисловості 50—60% всіх оборотних коштів формувалось за рахунок банківських кредитів, а, наприклад, у роздрібній кооперативній торгівлі — 90%. Тепер кредитування комерційними банками підприємств (особливо виробничої сфери) різко скоротилось. Вони стали здебільшого кредитувати посередницькі операції комерційних структур. Гіперінфляція «з'їла» власні оборотні кошти підприємств, внаслідок чого їх платоспроможність впала. Проте різким поштовхом, що викликав сучасну кризу платежів, було відкликання в листопаді 1993 року Національним банком України своїх кредитів з комерційних банків і заборона (телеграма від 2.12.93 р.) комерційним банкам взагалі надавати кредити суб'єктам підприємницької діяльності. Тому вже на початку лютого 1994 р. зупинилось 300 великих підприємств. Ланцюжок неплатежів швидко збільшувався.

Вихід з платіжної кризи вимагає, перш за все, збалансування товарної та грошової маси, в тому числі за рахунок збільшення кредитування суб'єктів підприємницької діяльності і реструктуризації боргів підприємств з метою розблокування їх розрахункових рахунків.

Взаємозаліки — це тимчасовий, паліативний метод розблокування тромбів неплатежів. Негативним наслідком взаємозаліків є ненадходження платежів до бюджету. **Ефективні заходи щодо виходу з кризи платежів це: широке застосування вексельного і чекового обігу, перехід до комерційного кредиту, прийняття закону про право продажу боргів, застосування щодо підприємств механізму фінансового банкрутства і санація.** Треба визнати борги покупців майном і здійснювати торгівлю грішми. Обігові документи (векселі, чеки) повинні мати такий вільний обіг, як і гроші (якщо підприємство має векселі і чеки, то воно без перешкод мусить перетворювати їх на гроші).

Коли борги вважатимуть майном, їх можна буде закладати, продавати, переуступати.

Криза платежів пов'язана з браком грошей (хоча багато в чому вона штучна, є підприємства, на яких водночас зростають борги і прибутки). **Механізм створення грошей базується на комерційному кредиті, а це не лише продаж товару в борг з відстрочкою платежу, а й важливий економічний акт створення платіжних засобів.** В умовах використання комерційного кредиту товар продається не просто з відстрочкою платежу, а за письмове зобов'язання (наприклад, вексель) сплатити гроші через певний час. Це зобов'язання можна продати за гроші, обміняти і взаємопогасити борги, закласти і отримати ломбардний кредит, а також використати як платіжні засоби, тобто як дублікат грошей, що обертаються поруч із грішми і замінюють їх. Без реформування системи розрахунків в народному господарстві ніякі реформи неможливі.

Радикальним способом розв'язання проблеми платежів є застосування до підприємств механізму фінансового банкрутства та їх санація. Нам уже не уникнути елементів вибіркової хірургії за життєвими показаннями.

Комбінована терапія з елементами хірургії — складно, проте ефективно

Найбільш згубні наслідки має стереотип, пов'язаний з протиставленням фінансової стабілізації економічному зростанню. Спочатку, мовляв, потрібно досягти фінансової стабілізації, а потім уже переходити до економічного зростання. Фінансової стабілізації неможливо досягти суто фінансовими методами, не зачіпаючи виробництва. Взагалі міцним фундаментом фінансової стабілізації може бути тільки економічне зростання.

Для переходу до економічного зростання необхідно, по-перше, змістити акцент з обмежувальних, стримувальних заходів на стимулюючі, по-друге, здійснити поворот у бік інституційної, інвестиційної, структурної політики, поєднавши сучасний монетаризм, справжній лібералізм та інституціоналізм. **Інституційна політика полягає у реформуванні відносин власності на державне майно і землю, формуванні конкурентного ринкового середовища, реформуванні грошово-кредитної, фінансової, бюджетної, банківської систем, проведенні інноваційної, інвестиційної і структурної політики, формуванні фондового ринку, створенні інфраструктури ринку. Лікування економіки України буде успішним лише на основі комбінованої терапії з елементами хірургії (санації підприємств).**

Брак інституційності — основна причина глибокої і затяжної кризи в економіці України. Тут в основу економічної політики було покладено економічний примітивізм, що виражається гаслом «Вільні ціни і вільна торгівля». До цього слід додати небажання і невміння здійснювати справжні реформи та зловмисні дії. Які наслідки примітивної лібералізації? Руйнація економіки і фактично втрата Україною свого внутрішнього ринку. Зовнішніх ринків ми не завоювали, а свій внутрішній втрачаємо.

Не в браку лібералізму наші проблеми, а в браку інституціоналізму. Якщо нам і потрібна лібералізація, то податкової і кредитної політики, політики заробітної плати та економічної діяльності (створення сприятливих умов для розвитку підприємництва).

Кожний дурень може лібералізувати ціни (вони у нас не ринкові, а монопольні, у собівартість заганяється що завгодно: і безгосподарність, і невміння організувати виробництво, і крадіжки, і витрати, що не мають ніякого відношення до виробництва), а для проведення інституційної політики потрібні розум, хист, бажання і вміння. Перехід до цивілізованого ринку можливий тільки на основі інституційної і структурної політики.

Служити у війську повинні всі

Для цього необхідно внести зміни до законів України щодо загального військового обов'язку і альтернативної служби

ЗНИКНЕННЯ воєнно-політичного протистояння між Сходом і Заходом не зменшило рівня воєнної небезпеки для України. Відсутність двосторонніх договірно-правових положень відносно кордонів з Румунією, Молдовою, Російською Федерацією, територіальні претензії до України з боку деяких політичних кіл Румунії, Угорщини, Польщі, розширення НАТО на схід, в результаті чого Україна може стати буферною зоною, підтверджують це положення.

Окрім того, необхідно враховувати, що армія — один з основних інститутів держави, її стан відображає не стільки ситуацію в ній самій, скільки відношення всього суспільства в цілому до Збройних сил. Показниками та індикаторами таких відносин є правове і матеріальне становище військовиків, престижність військової служби в порівнянні з іншими видами діяльності, настрій молоді під час призову до армії і в ході служби, напруженість конкурсів вступників до військово-навчальних закладів, настрій, з яким повертаються юнаки з армії після закінчення служби тощо.

Держава своїми правовими документами визначає головні принципи будівництва і утримання Збройних сил. Закон України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу» — один з основоположних актів, котрий визначає порядок забезпечення комплектування збройних структур держави і підготовки населення до захисту України.

Чисельність призовних контингентів України порівняно з чисельністю Збройних сил, на перший погляд, має забезпечувати якісне комплектування ЗС молодими солдатами. Але різного роду відстрочки, насамперед студентам вузів, призвели до того, що військові комісаріати не в змозі забезпечувати призов юнаків для проходження військової служби. З'єднання і частини відчувають гостру нестачу особового складу строкової служби. Стало звичним явище, коли частини постійної готовності укомплектовані на сьогодні лише на 50—60 відсотків. Причиною всього є недотримання вимог Закону України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу». Кількість молодих людей, що не пройшли строкову службу, збільшується. Відповідно формується громадська думка про непрестижність військової служби, а звідси — прецедент можливого законного ухилення від виконання свого обов'язку.

В БАГАТЬОХ сім'ях головною метою батьків стало — врятувати своїх синів від військової служби. Заради цього вони готові йти на все. Таким чином, на сьогодні джерелом поповнення призовного контингенту стали малозабезпечені сім'ї, батьки в котрих не в змозі заплатити за навчання сина у вищих навчальних закладах; в армію йдуть діти з так званих «неблагонадійних» сімей, що привносить в казармове життя дещо кримінальне забарвлення.

Другою об'єктивною причиною недотримання закону є виконання Україною взятих на себе зобов'язань щодо скорочення Збройних сил. На початок 1997 року їх чисельність складатиме 350 тис. чоловік, з них 250—270 тис. — рядовий і сержантський склад.

Приблизна оцінка дає змогу зробити висновок, що кожного року призовний контингент налічує 100—120 тис. чоловік. Цього достатньо для створення необхідних військово навчених резервів, але недостатньо для забезпечення задіяння усього призовного контингенту через Збройні сили та інші воєнізовані формування.

Та й уведення принципу змішаного комплектування регулярних військ призведе до різкого скорочення пропускної здатності армії готувати, а отже , і збільшувати військово навчені резерви. Відповідно збільшуватиметься кількість осіб призовного віку, що не відбули строкової служби.

Враховуючи те, що в структурі Збройних сил дедалі більшої ваги набувають частини і з'єднання скороченого і скадрованого складу, частковому розв'язанню порушених суперечностей може сприяти законодавче обгрунтування можливості проходження служби за контрактом у запасі.

Служба за контрактом у запасі має, на мій погляд, включати в себе обов'язкову підготовку протягом 6—8 місяців у навчальних підрозділах, а в подальшому — служба на різного роду зборах, навчаннях у тій частині, до якої вони приписані. В ході цієї служби вони удосконалюватимуть свої навички. Такий контракт матиме сенс при підписанні його не менше, як на 3—4 роки. Інакше смисл його втрачається. Витрачені кошти на підготовку «резервіста» не відповідатимуть належному рівню підготовки цього військовозобов'язаного запасу. Протягом цих років військовик, котрий служитиме за контрактом у запасі, може мати вдома обмундирування та інше майно, після закінчення контракту він зобов'язаний все це здати в частину. Головним принципом служби за контрактом у запасі мусить бути принцип територіальності. Такий військовик повинен мешкати не більше як за 100—120 км від своєї частини з таким розрахунком, щоб час його прибуття забезпечував вчасне відмобілізування і приведення частини до вищих ступенів бойової готовності. Крім того, вибуття військовика, що служить за контрактом у запасі, у відрядження тощо має здійснюватися тільки з дозволу командира частини.

Можливість подібного проходження служби не є чимось принципово новим. Деякі країни Західної Європи мають достатній досвід щодо цього. За приклад може послужити ФРН. В цій державі весь контингент військово навченого резерву розподіляють на резерв постійної готовності, резерв мобілізаційної готовності, резерв для поповнення втрат і загальний резерв. Причому резерв постійної готовності (30 тис. чоловік) призначений для доукомплектування бойових з'єднань і частин і приведення їх до повної бойової готовності.

ВІН СКЛАДАЄТЬСЯ з резервістів, котрі після закінчення дійсної військової служби та служби за контрактом протягом року можуть бути призвані на військову службу. В цей час вони не мають права покидати місце постійного проживання без дозволу військово-облікового органу чи командира частини, до якої приписані. Призов їх здійснюють за рішенням міністра оборони без дозволу бундестагу ще до оголошення мобілізації спеціальними повістками. Після річного перебування в резерві постійної готовності резервістів переводять в резерви іншого виду.

Питання про службу в запасі за контрактом потребує серйозного соціального і економічного доопрацювання, але зрозуміло, що нові умови життя нашого суспільства визначають інші, інколи нетрадиційні рішення. Крім того, після обов'язкового навчання в учбових частинах, такий військовик може мати ступінь готовності до виконання бойових завдань на рівні 0,65—0,73 за умови, що протягом 6—8 місяців буде на бойовій підготовці, а не господарських роботах. Періодичне залучення до різного роду навчань підвищить його навченість до величини 0,8—0,83.

Другим напрямом забезпечення виконання закону про загальний військовий обов'язок є координація дій всіх державних інститутів, направлених на повернення престижності військової служби в очах суспільства.

Напередодні Великої Вітчизняної війни не було жодної держави у світі, яка могла б зрівнятися з СРСР за чисельністю молоді, охочої свідомо й добровільно йти на службу до армії. Йшла справжня боротьба за це, і відмова в прийнятті на службу розцінювалась як громадська неповноцінність. Ці роки не є ностальгією за минулим, це нагальна вимога сьогодення.

На сучасному етапі розвитку військової справи в розвинутих країнах світу для поліпшення керівництва збройними силами використовують два основні методи управління — адміністративний і оперативний.

Причому головною метою адміністративного керівництва є забезпечення належних умов для будівництва, розвитку і підвищення рівня боєготовності Збройних сил. На практиці органи адміністративного управління мають розв'язувати питання щодо забезпечення армії. Але як їх може розв'язувати службова особа міського, районного, обласного чи інших органів управління, якщо вона не проходила військової служби і внаслідок цього не має уяви про психологічні і фізичні навантаження військовиків, не знає кола завдань, що їх розв'язують військові формування, розташовані в даній місцевості? Така особа у військових частинах вбачає лише зайві для себе клопоти. Тут приховується одна із причин небажання місцевих властей допомагати військовим частинам у соціальному захисті військовиків, забезпеченні продовольством тощо, що завдає шкоди не тільки Збройним силам, але й державі в цілому.

Тому держава повинна нормативними актами і громадською думкою створити умови неможливості обрання на виборні посади і призначень на інші відповідальні посади осіб, які не служили у Збройних силах. У такому разі перед батьками, які піклуються про своїх чад, постане дилема: або позбавити своїх дітей служби у Збройних силах і тим самим підкосити їх майбутню кар'єру, або забезпечити нормальне проходження служби і бути впевненими в їхньому майбутньому. До того ж, було б цікаво провести дослідження соціального статусу батьків військовиків строкової служби.

Хочу зупинитися ще на одному важливому моменті. Оголосивши про загальний військовий обов'язок, держава повинна забезпечувати проходження строкової служби в Збройних силах всіма здоровими юнаками призовного віку.

Тобто мова йде про скасування усіх пільг і відстрочок, за винятком обмежень за станом здоров'я та деяких інших, як це, власне, і було за часів колишнього СРСР. Тобто найбільш здорову та перспективну частину молоді ми повинні взяти до війська. Скільки служитиме той чи інший військовик, визначатиме залежно від його фаху, рівня освіти Міністерство оборони, а отже це робитиметься на професійному рівні.

Таким чином, найактивніша частина молоді залучається до служби у Збройних силах. Але це тільки половина справи. Необхідно для такої молоді відпрацювати програму підняття престижу військової служби. Зрозуміло, що основою її мусить бути повернення держави, як то кажуть, лицем до проблем власних Збройних сил, а також комплекс моральних та матеріальних стимулів. Причому особливий наголос зробити на те, щоб військовики строкової служби безпосередньо виконували свій обов'язок, щоб їх не використовували на господарських роботах, збиранні врожаю тощо.

Де ж брати кошти на забезпечення умов саме такої, суто військової діяльності? Їх можна відшукати. І ось як.

За наявності істинних релігійних переконань, що не дозволяють брати в руки зброю, громадяни України, як відомо, мають право на альтернативну службу, як один із видів виконання загального військового обов'язку. Але реальне життя таке, що від різного роду відстрочок для призовників, у тому числі за станом здоров'я і сімейним станом, не можна відмовитись, а Закон України «Про альтернативну службу» поширюється тільки на осіб, котрі з релігійних переконань не можуть брати зброю в руки. Тому навіть за безумовного виконання Закону України «Про загальний військовий обов'язок і військову службу» можуть з'являтися прецеденти «законного» невиконання військового обов'язку.

Тому необхідний додатковий правовий документ, що регламентував би виконання військового обов'язку для осіб, котрі одержали відстрочку чи увільнені від військової служби з якихось інших причин. Тобто закон про альтернативну службу треба значно переробити й розширити.

Цей документ повинен регламентувати проходження служби якщо не в Збройних силах, то в інтересах оборони держави. На підставі цього правового документа, який може мати назву Закон України «Про проходження служби в інтересах оборони держави і Збройних сил», особи, на котрих він поширюється, повинні за суворо територіальним принципом протягом 3—4 років відпрацьовувати на оборонних підприємствах, у будівельних організаціях, що споруджують житло для військовиків, чи в інших організаціях в інтересах Збройних сил тощо. Головна ідея використання таких осіб полягає в тому, щоб з їхньою допомогою в такий, альтернативний, спосіб забезпечити нормальне проходження служби особовим складом Збройних сил. Іншими словами — заробляти продовольство, пально-мастильні матеріали, матеріали для утримання казармового і житлового фонду, військових містечок тощо.

Постає питання — де розміщувати альтернативників, як управляти ними і як утримувати? Можливий варіант, коли такі особи можуть проживати у військових містечках, що вивільнилися після розформування й скорочення військових частин, а знаходитимуться на балансі бюджетів областей і міст, де вони мешкають. А керувати трудовою діяльністю можуть структури Головного управління капітального будівництва і розквартирування військ МО.

Зрозуміло, що подібне рішення може бути прийняте лише після детальних розрахунків стосовно того, чи зможуть такі юнаки не тільки утримувати себе за рахунок отриманих за роботу коштів, а й давати прибуток Збройним силам. Думаю, що це можуть зробити міністерства економіки та фінансів.

Додатково необхідно провести серйозні дослідження щодо обгрунтування оптимальної кількості осіб призовного віку, котрі можуть проходити службу в інтересах оборони країни і Збройних сил і визначати підприємства і організації, в яких вони виконуватимуть свій обов'язок.

Таким чином, існує нагальна необхідність того, щоб доопрацювати й частково переробити законодавчу базу, найефективніше використати вітчизняний і світовий досвід, маючи за мету зміцнити Збройні сили як основний атрибут держави. Саме такий процес я намагаюся ініціювати.

Олександр ІГНАТЕНКО,
генерал-лейтенант, народний депутат України.

З волі чи мимоволі...

НИНІ у Верховній Раді України перебуває три проекти закону України «Про зброю». Ми хотіли б обговорити цю неабияку проблему з нашими співгромадянами — читачами газети, висловити своє бачення проблеми, звернутися по підтримку нашої позиції.

Проекти закону подані до Верховної Ради протягом 1995—96 рр. депутатською групою «Державність», Кабінетом міністрів України (проект розроблено МВС України) та народним депутатом В. Недригайлом.

Аналіз зазначених законопроектів привів нас до таких висновків.

Автори проекту, працюючи над документом, не були, на наш погляд, стурбовані ситуацією, в якій опинився сьогодні пересічний громадянин. На вулицях українських міст гримлять пістолетні постріли, автоматні черги, вибухи. При цьому злочинців не цікавить, чи дозволяє їм закон купувати зброю й використовувати її. Вогнепальна зброя стала інструментом кривавого бізнесу. Законослухняному громадянинові, у тому числі вчорашньому офіцерові міліції, контррозвідки, військової розвідки, збройних сил, держава забороняє мати пістолет, позбавляє його права захистити своє життя, життя своїх рідних, життя інших співгромадян від збройного нападу, забороняє відповісти кулею на постріл злочинця. Не передбачає такого права і законопроект Кабінету міністрів України. Тобто держава в особі керівників Міністерства внутрішніх справ України, авторів зазначеного законопроекту, вперто продовжує турбуватися насамперед про безпеку озброєних до зубів кілерів, бандитів, рекетирів, грабіжників, хуліганів.

Не казатимемо про країни, в яких ця проблема розв'язана давно і де законослухняний громадянин має освячене законом право на збройний захист свого життя від озброєного вбивці. Подивімося на сусідів з колишнього соціалістичного табору.

Посол Латвійської Республіки пан Сіменс повідомив на наш запит, що закон про зброю ухвалений Верховною Радою Латвії у 1993 році й дозволяє громадянам, які досягли 21 року, а також іноземцям — членам дипломатичного корпусу використовувати з метою самооборони короткоствольну зброю калібром до 9 мм включно. Далі пан посол зазначив: «Основним показником доцільності й придатності цього закону є відсутність випадків протиправного використання легальної зброї. Збройні злочини, як правило, здійснюються нелегальною зброєю... Є дані про успішне застосування зброї проти грабіжників, у тому числі сільськими мешканцями похилого віку, які, при відсутності можливості дати зловмисникам збройну відсіч, стали б жертвами грабунку чи вбивства. Концептуально право носіння зброї дає можливість законослухняному громадянинові захистити себе, свою власність усіма законними способами та змушує злочинця враховувати можливість збройного опору наміченої жертви. До ухвалення цього закону злочинець мір бути впевнений, що жертва не озброєна (підкреслено нами. — Л. Ч., О. К.). Надалі у Латвії намічають дозволити використання електрошокових пристроїв і скасувати дозвільну систему щодо газової зброї чи виключити газову зброю із засобів самооборони з огляду на її малу придатність і підвищену небезпеку через зовнішню схожість з вогнепальною, що може спровокувати застосування вогнепальної зброї проти того, хто захищається».

АНАЛОГІЧНЕ законодавство існує у Литві, Естонії; у країнах Балтії після впровадження законодавства про зброю помітили загальне зниження кількості насильницьких злочинів, так званої «вуличної» злочинності, навіть квартирних крадіжок.

Торік у жовтні наша парламентська делегація відвідала Польщу. Генеральний прокурор Польщі розповів, що польський закон про зброю дозволяє законослухняним громадянам використовувати для самооборони пістолети й револьвери, калібр яких може перевищувати калібр армійської стрілецької зброї. І знов такий закон привів до зміцнення безпеки громадян, а злочинцям —ускладнив їхній «бізнес». Наслідок — різко, майже вдвічі, знизився рівень злочинності проти особи.

Давайте замислимося — що ж це за загадкова риса, яка відрізняє Україну від Польщі, Литви, Естонії, Латвії, не кажучи вже про Австрію чи Францію? Що, українці дурніші за поляків чи латишів? Ні, все простіше. У жодній країні світу, окрім України, поліція не займається заробітчанством, не виступає суб'єктом підприємницької діяльності, та ще й монопольним, що саме по собі аморально. Нині в Україні конкуренцію міліції у сфері охорони, на превеликий жаль, складають бандити, рекетири, вимагачі, «даючи дах» підприємцям, які не мають коштів чи можливості («блату») найняти міліцейську охорону. Монополізм МВС на охоронну діяльність призвів сьогодні до таких високих цін за охорону (до 1 тис. доларів США за одного охоронця на місяць), що вона не по кишені не тільки дрібному чи середньому підприємцеві, але, часто-густо, і не всякому банкові. Таким чином, щоденно поповнюються лави замовників на охорону, але охорону бандитську, криміналізується економіка, міцніше злочинне середовище. За нашими підрахунками, щорічний оборот у цій сфері в Україні складає не менш аніж 1 млрд. доларів США. Один лише приклад масштабів такого «бізнесу» — статки одного з головних рекетирів Москви, нині покійного Отарі Квантрішвілі, за оцінками американських експертів, складають у закордонних банках до 600 млн. доларів США. Але ж він був не найбільшим «фахівцем» у своєму бізнесі. А скільки їх у Москві? А в Україні?

В інших країнах завдання охорони підприємця, його власності виконують приватні фірми, а поліція займається своєю справою — захищає населення від злочинців. Проте там приватні детективи й охоронці озброєні легальною зброєю. Якщо в Україні законодавство дозволить громадянам мати короткоствольну нарізну зброю самооборони, її також матимуть приватні детективи та охоронці. Бандитська охорона при таких умовах ліквідується сама собою. Цьому сприятиме також ухвалення закону "Про приватну детективну й охоронну діяльність", проект якого підготовлено нами й подано до Верховної Ради України. Злочинцям немає місця там, де все врегульовано законодавчо, вони привільно живуть лише за умов беззаконня.

Переконані, що проект закону «Про зброю», поданий Кабінетом міністрів України, явно суперечить положенню, передбаченому статтею 3 Конституції України: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю». Визнаються, але, на жаль, не авторами зазначеного законопроекту.

Таким чином, слід визнати, що інтерес становлять лише два з трьох законопроектів — депутатської групи «Державність» і народного депутата Валентина Михайловича Недригайла (до речі, генерал-полковника міліції, людини компетентної й поміркованої). Якщо порівняти ці два законопроекти, то виграє, безумовно, проект В. Недригайла. Він складений з дотриманням правил законотворчої техніки, відповідає духові й букві Конституції України. У той само час законопроект має один суттєвий недолік. Так, частиною другою статті 31 передбачено, що «для спорядження вогнепальної зброї самооборони можуть використовуватися гумові чи аналогічні кулясті кулі травматичної дії, кінетична енергія пострілу яких не перевищує 25 Дж. на кв. см». Ми багато б дали за можливість обговорити таку редакцію норми закону про зброю з убивцями народного депутата Євгена Щербаня, його дружини та співробітника аеропорту. Впевнені, що вони, ані секунди не вагаючись, палко підтримали б саме таку редакцію. Кому ж із бандитів кортить отримати від жертви свинцеву кулю в лоба? Гумова куля — значно цікавіше! Це навіть розвага при їхній нервовій «роботі».

Наша пропозиція — без викрутасів записати: «Зброя самооборони — це пістолети, револьвери калібром до 9 мм включно з дульною кінетичною енергією кулі до 280 Дж.», як це передбачено статтею 32 законопроекту депутатської групи «Державність». Саме у такій редакції закон відповідатиме завданням, передбаченим статтею 3 Конституції України.

Ми знаємо, що можуть сказати наші опоненти. Це й загроза і «війни між сходом і заходом України», і «війни демократів з недемократами» тощо. Все це —маячня, розрахована на недоумкуватих. Причому, зазначимо, меркантильна.

Існує й інша точка зору, трохи химерна. Нам розповідали, що один з депутатів Верховної Ради України (не називатимемо його ім'я) заявив з приводу законопроекту народного депутата В. Недригайла приблизно таке: «Народ України ще не доріс до зброї». Що ж це виходить? Родина, в чию оселю вривається черговий "серійний" вбивця, «не доросла» до права захистити себе зброєю? Ось таких маємо експертів щодо росту нашого народу. А чи можна й надалі залишати «вимірювальну планку» в їхніх руках?

Шановані співгромадяни! Український народ з давніх-давен, коли бачив перед себе ворога, брав до рук зброю і громив його. Озброєний злочинець — реальний ворог українського народу. Цей ворог убиває не розбираючись ані в чому не винних беззахисних людей, убиває й калічить дітей, старих і жінок. Він нічим не кращий за есесівця! Залишати український народ і надалі неозброєним сам на сам з озброєною звіротою — блюзнірство. Сам на сам тому, що сьогодні, на превеликий жаль, міліція не в змозі зупинити й покарати вбивць. Тому, що у Сімферополі на вулиці вбито чесну людину — полковника міліції, начальника відділу управління боротьби з організованою злочинністю, і вбивці на волі. Якщо не розв'язати проблему так, як її вже розв'язали наші сусіди, кожен парламентарій і урядовець стає, з волі чи мимоволі, співучасником кожного наступного вбивства озброєним злочинцем беззбройного громадянина.

Проблема існує, її треба розв'язувати якомога швидше та якомога правильніше, в інтересах суспільства, в інтересах кожного нашого законослухняного громадянина, а не в інтересах бандитів.

Закликаємо читачів газети обміркувати наші погляди й думки з приводу проблеми і підтримати їх.

Леонід ЧЕРНОВЕЦЬКИЙ,
народний депутат України,
кандидат юридичних наук;
Олег КОСЕНКО,
помічник-консультант народного депутата України, юрист.

Присягати народові — перед народом

ПЕРЕДБАЧЕНА Конституцією України процедура присяги народних депутатів рідному народові відбувається, як у цьому могли переконатися громадяни України, по суті, без його участі.

У зв'язку з цим, на мою думку, треба вивчити наші традиції щодо цього надзвичайного за державною значимістю урочистого акту. А досвід наш народ має великий. І ось тут можна звернутися до тих пропозицій, які висловлювали члени Українського Кирило-Мефодіївського братства в жовтні 1919 року в листі до Директорії Української Народної Республіки (див. нижче).

Звичайно, то справа кожного депутата чи того, хто йде на високу посаду через вибори — приймати церковну присягу чи ні. Але стати перед рідним народом — у церковному храмі чи на велелюдному майдані — це насамперед відчути високу відповідальність не тільки перед тим, хто довірив себе депутатові, а й перед собою, своїми нащадками, Україною.

Крім того, це буде, як вважали члени Українського Кирило-Мефодіївського братства, «мати велике значення для всієї української людності, і треба дуже рахуватися з тим, яке враження зробить це на військо...»

До Високої Директорії Української Народньої Республіки

Українське Кирило-Методіївське Братство, що складається переважно з українського селянства, робітництва і представників українських організацій, довідавшись, що присяга Високої Директорії на вірність Українській Народній Республіці обернута на лише громадянську обіцянку, на загальних зборах 12 цього жовтня обговорило це питання. Промовцями зазначено: 1) що присяга Високої Директорії повинна мати велике значення для всієї української людності, і треба дуже рахуватися з тим, яке враження робить це перш за все на військо, з осібна з того боку, що військо приводиться до церковної присяги, а Висока Директорія дає тільки громадянську обіцянку; 2) Свято присяги для того і робиться, щоб об'єднати українську владу з народом зосібна з селянством, яке уявляє з себе головний грунт Української Державності, і треба дуже рахуватись з тим, що в селянстві зараз кріпко піднявся релігійний рух, що селянство одностайно повстало проти большовицької власти, яко безрелігійної і бажає бачити свою владу релігійною; 3) Дуже бажано, щоб головний наш ворог Деникин, що скрізь підкреслює свою церковність, не скористував би безрелігійну присягу Української Влади і не повернув би на свій бік серця Українського селянства.

Щиро зазначаючи, що Висока Директорія є дійсна і найлучша влада Української Народньої Республіки, Кирило-Мефодіївське Братство на себе сміливість прохати Високу Директорію не одмовитися прийняти церковну присягу на вірність Українському народові, позаяк тільки така присяга буде мати добрий вплив на народ і на військо, і не дасть можливости ворогам нашої Державности скористувать обітницю для її зруйнування.

Для виконання цього прохання Братство обрало делігацію в складі членів: Грабини, Гордовського, Котеленця і Опаренка.

Щоб не руйнувати виробленої вже церемонії на площі, Братство пропонувало б Високій Директорії виповнить церковну присягу так: Директорія прибуває до Собору, де приймає зустріч од народа з хлібом-сіллю, потім слухає Службу Божу, після якої зараз приймає в Соборі присягу і потім відїзджає на площу, де читає універсал, приймає обітницю міністрів і урядовців, а потім від своїх пан-отців приймають присягу війська. Позаяк війська приймають церковну присягу, то для військ повинно бути відправлено молебствіє на площі і ми певні, що і народ з Собору побажає йти з собору з Хрестним ходом на цей молебен і прийде тоді, коли обітниця міністрів і урядовців уже відбудеться, і вони можуть собі йти, куда хотять, але дуже бажано щоб Висока Директорія осталась з Українським військом і з народом на цьому молебствії.

13 жовтня 1919 року, м. Кам'янець-Подільський.

Голова зборів, професор В. Біднов.
Секретар І. Котеленець.

Підготував Володимир СЕРГІЙЧУК, доктор історичних наук.

У РИНОК БЛИЖЧЕ, КОЛИ В ХУТРІ

Спонсор лотереї «ГУ»-97

Мабуть, не єдине в Україні село Чапаєве. Як і на Полтавщині. Мешканці його, звісно — чапаєвці. Живуть собі, здебільшого бідують, як і всюди. Втім, «наші» мають одну прикметину, яка різнить їх поміж тисяч і мільйонів. І цим вони виняткові.., але лише взимку. Бо всі носять тут хутряні шапки, виключно натуральні: жінки із сріблястих лисиць, а чоловіки – з темних норок. На тлі нинішніх сільських злиднів – дивина. Хоч в кіно знімай!

—Дехто вже так запанів, що на ферму в дорогому хутрі ходить, — чи то радіє, чи то бідкається голова правління Михайло Сорокін. — А що тут вдієш, коли зарплату людям часто-густо видаємо шкірками — це наша головна продукція.

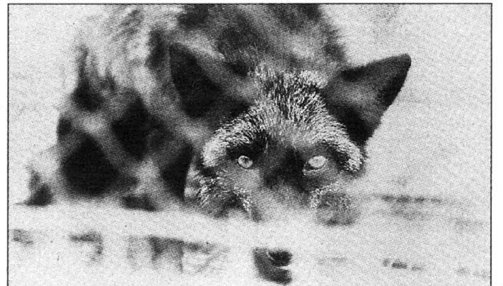
Колишній звірорадгосп, а нині — акціонерне товариство «Петрівське», ще тримається на плаву. Скоріше через те, що тут добре засвоїли аксіому ринкових стосунків: виживай, сподіваючись тільки на себе. Вирощують на хутро норок і сріблястих лисиць, а ще мають м'ясну кролеферму. Хоча кролики — це не тільки дієтичне м'ясо, а й чудове дешеве хутро. Втім, за останнє п'ятиріччя воно так знецінилось на фабриках, що за одну шкірку й пачки пристойних цигарок не дають.

Господарство нині копітке. От раніше все було просто: на сто відсотків — держзамовлення. А тепер що: виростиш продукцію — збути нікуди. Ото й базарують з автолавок по всій Україні. Та хай би вже й на базарі, але щоб усі, хто бажає, мали змогу ходити в хутрі. А чапаєвці не підведуть — збережуть галузь.

Григорій ГРИНЬ.
Фото Олександра КЛИМЕНКА.

Полтавська область.

Роман ШПЕК:
1997 рік може стати роком інвестиційного буму,
але для цього маємо ще попрацювати

Торік народний депутат України Роман Шпек очолив Національне агентство України з реконструкції та розвитку (НАУРР), основним завданням якого визначено залучення зовнішніх фінансових ресурсів для підтримки економічних реформ в Україні. Чи варто й говорити про важливість іноземних інвестицій, кредитів, технічної допомоги, які покликані допомогти вітчизняному товаровиробникові збільшити обсяги виробництва конкурентоспроможної продукції. Оглядач «Голосу України» зустрівся з головою НАУРР Романом ШПЕКОМ:

Інвестиції

— Пане Шпек, як би ви охарактеризували стан справ із залученням іноземних інвестицій в українську економіку? Адже саме з інтенсифікацією інвестиційної діяльності багато економістів пов'язують надії на відродження виробництва та вихід вітчизняної економіки з кризи.

— Справді, шлях до відродження нашої економіки лежить через отримання доступу вітчизняними підприємствами до оборотних засобів, нових технологій. Тут маємо великий простір для роботи. Потрібно, щоб гроші оперативно, якомога коротшим шляхом дійшли до того підприємства, яке їх потребує і може випускати конкурентоспроможну продукцію.

Хоча обсяги інвестицій у 1996 році перевищили показники попередніх років — за 9 місяців минулого року капітал нерезидентів України збільшився на 375,6 млн. дол. США, а загальний обсяг прямих іноземних інвестицій на 1 жовтня минулого року становив 1223,2 млн. дол. США, — ми не можемо задовольнитися обсягом отримуваних інвестицій. Сьогодні є досить показників, які спонукають економістів говорити про те, що 1997 рік стане роком інвестиційного буму. Але щоби цей оптимістичний і дуже важливий для України прогноз справдився, маємо ще багато попрацювати.

Прикро про це говорити, однак ми самі часто не можемо прийняти інвестиції. Однією зі значних перепон, що заважає ефективній роботі на вітчизняному ринку, є слабкість банківської системи. Ми говоримо про приватизацію, але після неї для відновлення виробничого циклу підприємству потрібно взяти кредит. В нашому комерційному банку його не можуть дати. А якщо і дають, то на короткий термін і під високі проценти. Іноземних банків, котрі працюють в Україні, поки що не так багато. Ті банки, які хотіли б працювати в Україні, нарікають, що їм важко пройти всі формальні процедури, аби розпочати роботу.

Фахівці Національного агентства знають про всі ці складнощі. Ми працюємо, намагаючись не відриватися від життєвих реалій. Для того, щоб прискорити розв'язання цих проблем, НАУРР тісно співпрацює з Міністерством економіки, Міністерством фінансів, Фондом державного майна, Міністерством зовнішньоекономічних зв'язків, іншими державними інституціями, конкретними підприємствами.

— Чи не могли б ви навести приклади такого співробітництва?

— Разом з Міністерством енергетики, кількома банками Німеччини, зокрема з Westlandesdeutsche Bank, та фірмою Siemens спеціалісти Національного агентства забезпечили підписання протоколу про наміри щодо реконструкції Зміївської ТЕЦ. Тепер завершуємо підготовку контрактів, які поряд з розв'язанням питання реконструкції гарантують виконання українським підприємством «Турбоатом» понад третини робіт. А це для нас — робочі місця, відрахування до бюджету, збереження високотехнологічних виробництв.

Одне з основних завдань агентства вбачаю у тому, аби в хаотичний процес інвестування — відсмикування від «пирога» завдяки старим зв'язкам — внести чіткий порядок. Так, результатом плідної співпраці українських виконавчих структур з провідним американським виробником сільськогосподарської техніки — компанією «Джон Дір» є початок спільного виробництва зернозбирального комбайну «Максимайзер-9500».

З дев'яти запропонованих машинобудівних підприємств України представники «Джон Діра» обрали для співпраці ВАТ «Херсонський комбайновий завод». На першому етапі проекту, розрахованого на п'ять років, передбачено залучити кредит США у розмірі 68 млн. американських доларів для складання на потужностях херсонського заводу першої партії машин. Для нас важливо те, що частка українських комплектувальних становитиме 15 відсотків з подальшим їх збільшенням до 50 відсотків. До речі, українські комплектувальні пройшли сертифікацію «Джон Діра», що свідчить про конкурентоспроможність вітчизняної продукції. Не менш важливим є і те, що для подальшого збільшення українського відсотка комплектувальних уже визначено 16 заводів-суміжників. А це, окрім усього, — нові робочі місця.

Одразу зазначу, що агентство «бере» конкретні проекти лише для супроводу, аби допомогти в їх реалізації, і аж ніяк не для контролю чи нагляду. Ми багато робимо для реконструкції енергетичного сектора. Зокрема, втілюємо у життя спільний з Європейським банком реконструкції та розвитку проект реконструкції Старобешівської ТЕЦ; із Світовим банком — двох блоків Криворізької ТЕЦ. Найближчим часом буде забезпечено фінансування завершальних робіт на другому енергоблоці Хмельницької АЕС та четвертому енергоблоці Рівненської. Вартість кожного проекту становить понад 400 млн. дол. США. Ці проекти буде реалізовано за програмою створення компенсаційних потужностей, необхідність яких виникла через заплановане припинення експлуатації Чорнобильської АЕС.

Усе це спрямовано на реалізацію курсу Президента України для прискорення структурних реформ на основі перших результатів фінансової стабілізації. Адже цілком зрозуміло, що впровадження інвестиційних проектів, крім розв'язання проблем ефективності нашої електроенергетики, гарантує платоспроможний попит на продукцію суміжних підприємств — учасників реалізації проекту з нашої сторони. А це забезпечить розв'язання гострих соціальних проблем, які нагромадились у суспільстві. Зниження витрат на виробництво електроенергії — це підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції.

— Здається, що через кризову ситуацію з енергоресурсами, зумовлену Чорнобильською трагедією, «енергетичні» проекти для агентства набувають особливої ваги?

— Воно-то так, але справа тут не тільки в Чорнобилі. Ми ще не навчилися раціонально, з найбільшою користю для суспільства використовувати енергоресурси. Енергомісткість української енергетики у внутрішньому валовому продукті вдвічі перевищує східноєвропейські показники, а західні — у п'ять разів. Скажімо, електролампочка фірми Philips дає змогу зекономити 20—50 відсотків електроенергії. Сучасні котли, які пропонують нам партнери з фірми Siemens, дають можливість спалювати низькосортне вугілля і таким чином зменшити використання газу та мазуту.

Ми маємо надто великі витрати електроенергії у важкій промисловості, машинобудуванні, будівництві, нарешті в побуті. Тому на часі створення спільних підприємств для здійснення енергоаудиту та на основі його результатів — впровадження енергоощадних технологій в Україні та структурних змін в енергетиці.

Треба обов'язково зменшити собівартість електроенергії. Це матиме значний позитивний вплив на фінансовий стан підприємств — споживачів електроенергії, на ситуацію з державним бюджетом. Внаслідок успішного впровадження заходів щодо енергозбереження значно більші кошти може бути використано на освіту, культуру, охорону здоров'я...

Але енергетика — не єдиний пріоритетний напрям роботи НАУРР. У полі нашої особливої уваги перебувають сільськогосподарські проекти. Внаслідок впровадження цих та інших проектів поліпшиться стан навколишнього середовища, що також дуже важливо.

Разом із прямими інвестиціями, технічною допомогою, співробітництвом з міжнародними фінансовими інституціями одним з основних напрямів роботи НАУРР є залучення іноземних кредитних ресурсів. Показово, що з усіх галузей народного господарства найбільше кредитів за період з 1992 по 1996 роки — понад 1,1 млрд. дол. США — спрямовано саме на розвиток агропромислового комплексу. Але, на жаль, трапляються прикрі випадки, коли залучення кредитів стримується безвідповідальним ставленням українських позичальників до оформлення документів.

Ось приклад. У 1992 році «Украгротехсервіс» отримав кредит на суму 314 млн. німецьких марок для закупівлі бурякозбиральних комбайнів «Морал», а також запчастин та комплектувальних для виробництва бурякозбиральної техніки. Комплектувальні на суму 50 млн. марок було відправлено на Тернопільський комбайновий завод. Але відповідні угоди між концерном та заводом не оформили належним чином. Внаслідок таких невдалих дій сплачувати борг доведеться державі за рахунок державних коштів, і ви можете собі уявити, як нам тепер нелегко визначити джерела погашення кредитних зобов'язань.

Не менш показовою є ситуація з пільговим кредитом GSM 102. Кредит отриманий у 1992 році Мінсільгосппродом на закупівлю фуражного зерна. Розрахунки здійснювалися за не відомо ким встановленим курсом долара США до національної грошової одиниці України. Це призвело до того, що в серпні 1996 року було зірвано планові платежі з погашення кредиту. Результатом таких безвідповідальних дій стала втрата можливості залучення в значних обсягах програми GSM 102 на майбутні три роки. Лише завдяки політичним зусиллям нашого уряду, активній позиції НАУРР та Посольства України в США вдалося нейтралізувати негативний вплив на американську сторону цього інциденту та уможливити опрацювання програми GSM 102 на майбутнє.

Однією з найбільших проблем у кредитуванні аграрного сектора є, якщо можна так висловитись, пасивність безпосередніх виробників сільськогосподарської продукції на ринку позичкового капіталу. Найкращого результату в цій сфері ми зможемо досягти лише тоді, коли виробники самі стануть позичальниками і отримуватимуть необхідні їм кошти і техніку, обминаючи посередницькі структури.

— Пане Шпек, іноземна допомога останнім часом зростає. А чи зможе наша держава розрахуватися за іноземні кредити? Адже наш зовнішній борг також зростає?

— Зовнішня заборгованість України становить близько 8 млрд. дол. США. Я можу вам сказати, що для такої держави, як наша, з таким рівнем валового внутрішнього продукту та обсягом експорту, який останнім часом повільно, але неухильно зростає, це не так уже й багато. І за умови продовження економічних реформ, які, я вірю, приведуть до росту ВВП та зниження затрат, це цілком реальна цифра для обслуговування та повернення. Тут не існує жодної загрози. Але, повторюю, за умови, якщо ми не відмовимось від обраного шляху реформ.

— Як ви ставитесь до ідеї передачі частки акцій українських підприємств російським постачальникам енергоресурсів у рахунок покриття боргу?

— Якщо це має економічний характер, а не політичний, то в цьому нічого страшного нема. Якщо підприємство завтра буде працювати, платити податки до бюджету, то й економічний результат буде позитивний. Якщо від спільної експлуатації майна Україна матиме прибуток, то нам треба на це йти. Ми мусимо звикати, що, крім американського, німецького, британського капіталу, в Україні може працювати і російський.

— Ви говорите не як політик, а як економіст.

— А я і є економіст. Принаймні, ним себе вважаю. Політика й економіка дуже тісно пов'язані. Якщо ми спалюємо газу більше, ніж можемо собі дозволити за власні кошти, то треба розуміти, що інвестуємо постачальників газу. Говоримо, що мало йдуть інвестиції в Україну, а самі інвестуємо Росію і Туркменистан.

Отже, маємо розуміти, що наше розвинуте, інтелектуальне, високоосвічене суспільство мусить споживати стільки, скільки заробляє. Ми ніколи не економили, бо не було потреби заощаджувати, не було мети. Нині у цьому потреба є, бо є велика мета — єдина, соборна, незалежна Україна.

Розмову вели Роман ВАТРИЧ і Володимир КУХАР.

Від Комітету по Державних преміях України в галузі науки і техніки

Комітет до 1 квітня приймає роботи та підручники на здобуття Державних премій України в галузі науки і техніки 1997 року.

Державні премії України присуджують:

— за видатні наукові дослідження, які сприяють подальшому розвитку гуманітарних, технічних та природних наук, позитивно впливають на суспільний прогрес і утверджують високий авторитет вітчизняної науки у світі;

— за розробку та впровадження нової техніки, матеріалів і технологій, нових способів і методів лікування та профілактики захворювань, що відповідають рівневі новітніх світових досягнень;

— за роботи, які становлять значний внесок у розв'язання проблем охорони навколишнього природного середовища та забезпечення екологічної безпеки;

— за підручники для середніх загальноосвітніх, професійних навчально-виховних, вищих навчальних закладів, що відповідають сучасним вимогам і сприяють ефективному опануванню молоддю знань, істотно впливають на поліпшення підготовки майбутніх спеціалістів.

До розгляду приймають наукові праці та підручники, опубліковані у завершеному вигляді не менш як за рік до їх висунення, а роботи у галузі техніки, матеріалів, технологій — після освоєння у виробництві.

Колектив, який висувають на здобуття Державної премії, має включати лише основних учасників роботи (не більш як 10 чоловік), чий творчий внесок у її виконання був вирішальний.

Висунення та подання робіт на здобуття Державної премії проводиться установами Національної Академії наук України, Академії медичних наук України, Української академії аграрних наук, Академії педагогічних наук України, Академії правових наук України, керівними органами громадських наукових та науково-технічних організацій, колегіями міністерств, інших центральних органів державної виконавчої влади, науково-технічними та вченими радами наукових організацій, вищих навчальних закладів при забезпеченні широкої гласності.

Висунення та подання підручників на здобуття Державної премії провадить колегія Міністерства освіти України.

Прийом до розгляду робіт і підручників, а також консультації про порядок їх висунення та оформлення документів здійснює Комітет по Державних преміях України в галузі науки і техніки за адресою:

252650, м. Київ-5, вул. Горького, 51, кімн. 1211, телефони: 227-74-84, 227-73-10, 220-80-14 (факс).

На початку тижня

Тупцюватимемо на місці?

Планувалося, що 17 січня Україна візьме участь у саміті глав держав-учасниць СНД, на котрому лідери 12 країн мали поділитися своїми міркуваннями щодо майбутнього Співдружності. І хоча дату проведення зустрічі перенесено через несподівану хворобу Президента РФ Бориса Єльцина (на думку багатьох політиків, не востаннє), ні в кого не виникає сумнівів, що рано чи пізно саміт все одно відбудеться.

Адже за кілька місяців до Мадридської зустрічі країн — учасниць НАТО, що на ній оголосять нових членів альянсу, Росія не відмовиться зайвий раз продемонструвати, хто в домі господар, і спробувати схилити Білорусь та Україну на свій бік щодо розширення НАТО на Схід. Тема колективної безпеки стане чи не найголовнішою на переговорах лідерів країн СНД ще й з огляду на те, що 15 травня закінчується термін дії Ташкентської угоди, відповідно до якої існував військово-політичний союз СНД. І хоч, як пише боннська газета «Генераль-Анцайгер», «у політичному та військовому плані Співдружність тупцює на місці», все ж схоже, що СНД рухається... у зворотньому напрямі. Бо яка б не була подальша доля угоди, вже нині можна прогнозувати, що вона не буде ташкентською: нещодавно парламент Узбекистану прийняв закон про позаблоковий статус держави.

Для того щоб передбачити, що позиція України щодо колективної безпеки в рамках СНД не зміниться, не обов'язково володіти екстрасенсорними здібностями. Як заявила пресслужба адміністрації Президента, українська делегація працюватиме на саміті лише відповідно до Конституції України.

Оксана РУДЮК.

У Чечні — гаряча пора. Скоро вибори

ДВАДЦЯТЬ сьомого січня у Чечні пройдуть президентські й парламентські вибори. Україну офіційно запрошено надіслати своїх спостерігачів. До Ічкерії також прибуде близько 70 спостерігачів від ОБСЄ.

Воно й не дивно. Чечня так довго була гарячою точкою, а війна, яка точилася в ній, так довго була предметом осуду: то дій офіційної Москви, то терористичних акцій у Будьоновську, Кизлярі, що нині світ спостерігає за тим, як встановлюється мир у цій республіці.

Від нинішніх виборів залежатиме багато. По-перше, у Чечні буде демократично обрано виконавчу і законодавчу гілки влади. Отож, з одного боку, Москва втратить змогу розцінювати процеси, які проходитимуть у Чечні, як «дії банди сепаратистів», з іншого — самі чеченці, висловившись за того чи іншого кандидата, дадуть відповідь на запитання, яке вже понад два роки намагаються розв'язати військовики: бути чи не бути Чечні незалежною.

На думку глави місії ОБСЄ у Грозному Тіма Гульдіманна, нині є всі шанси, щоб вибори були успішними, бо до цього прагнуть і «федеральна, і чеченська сторони». ОБСЄ зі свого боку, виділила для керівництва Чеченської Республіки 350 тис. доларів. Ці кошти буде використано під час передвиборної кампанії, а також МВС Чечні. У свою чергу, правоохоронці зобов'язалися забезпечити цілодобову охорону всіх спостерігачів. Ця вимога з'явилася після того, як у Чечні було розстріляно медперсонал Червоного Хреста.

Проте, на думку Тіма Гульдіманна, результати виборів ніяк не вплинуть на зміну статуса Чечні. А позиція ОБСЄ щодо цього незмінна: Чечня — суб'єкт Російської Федерації. Та чи погодяться з цією думкою шістнадцять кандидатів на посаду президента? Наприклад, кандидат Шаміль Басаєв, проти якого у прокуратурі РФ і досі висунуто звинувачення в організації терористичних акцій, навряд чи підтримає російський статус Чечні.

Шанси на перемогу у Шаміля Басаєва не такі вже й великі. За результатами соцопитувань, безсумнівний лідер нині — Аслан Масхадов. Істотно зміцнив свої позиції й Мовладі Удугов. Очевидно, саме цим двом політикам належить вийти на фінішну пряму. А, як відомо, і перший, і другий не заперечують проти діалогу з офіційною Москвою.

Отож у Чечні знову гаряча пора. На щастя, нині кандидати «стріляють» не зброєю, а словом. Офіційна Москва поки що позирає на все збоку. Головне, щоб і федералам, і чеченським політикам вистачило мужності гідно підкоритися волі народу.

Наталя ФІЛІПЧУК.

Торгівля з Кубою: невелика, в'яла, але перспективна?

ОТ УЖЕ кілька років, кажучи про відносини України і Куби, ми не маємо на увазі політику. Нині дві країни об'єднані міцнішими зв'язками — торгово-економічними. Наскільки ці зв'язки зміцнилися або послабилися 1996 року, розповідає Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Куба в Україні Серхіо Лопес БРІЄЛЬ.

— Останнім часом торговоекономічний обмін між Кубою та Україною значно зріс. Зокрема, це стосується авіаційної і сільськогосподарської промисловості. Цього року, під час збирання цукрової тростини, на острові пройдуть випробування двох нових українських двигунів. Якщо все буде добре, то Куба незабаром розмістить на ваших заводах замовлення на виробництво таких двигунів. Розвивається співробітництво і в медичній сфері: зараз у Києві реєструється кілька кубинських препаратів. Здавалося б, усе добре. Але Куба не задоволена: це співробітництво не відповідає реальному потенціалу двох країн.

— А як, на ваш погляд, можна збільшити товарооборот?

— Є одна проблема: часто торгівля між Кубою та Україною здійснюється через треті країни. Наприклад, тут переробляють кубинську цукрову сировину, котру ми вам напряму не постачали. А на острові ви знайдете український карбамід, що був проданий на Кубу не Києвом. Якби торгівля здійснювалася без посередників, обидві країни тільки виграли б.

— Очевидно, українські партнери не наважуються напряму співробітничати із Кубою, бо побоюються санкцій із боку США?

— Ні, я не пояснюю в'ялі торгово-економічні зв'язки якимись політичними причинами. Швидше за все, малий товарооборот між нашими країнами — це наслідок важкого економічного і фінансового становища і України, і Куби.

Нам просто треба знайти джерела фінансування. Над цим нині працює спільна україно-кубинська міжурядова комісія. Цього року заплановано друге засідання комісії, що відбудеться в Гавані.

— Розкажіть трохи про економічне становище острова. Кажуть, що минулий рік був вдалим для Куби?

— Так, вперше торік зростання валового внутрішнього продукту (ВВП) становило сім відсотків. Навіть враховуючи ті збитки, яких ми зазнали після того, як блокада стала жорсткішою, та сильного урагану, Куба за темпами економічного зростання зайняла друге місце в Латинській Америці після Домініканської Республіки. Основні галузі, що переживають період злету, — це цукрова і тютюнова промисловість, туризм, нікелева індустрія. Таких успіхів ми досягли завдяки активному залученню іноземних інвестицій в економіку країни —вони склали 1996 року 2,4 мільярда доларів США. Нині на острові є 280 економічних асоціацій із понад 50 держав світу.

Але проблеми, звісно, є. Семивідсоткове економічне зростання на Кубі поки не гарантує повної каструлі на столі в кожній родині. На острові зберігається карткова система. За талонами кубинці купують усі необхідні продукти за дуже низькою ціною. А на продовольчому ринку можна щось докупити, але там уже ціни вільні.

— А яка середня зарплата у вашій країні?

— Якщо перевести її в долари, то вона порівняно невелика: 220 песо, що становить майже 11 доларів. Продукти за картками — недорогі, кілограм м'яса не коштує більш як 50 центів. Тобто зарплати цілком вистачає, щоб підтримувати нормальний рівень життя.

Проте хай вам не здається, що ми щасливі від карткової системи і невеликої зарплати. Але треба враховувати, що Куба — далеко не багата країна. Коли я чую, що Україна називає себе бідною державою, я думаю: а що ж тоді казати нам.

— Але колись важке життя у кубинців закінчиться...

— Наша країна має великий економічний потенціал. Але санкції США не дозволяють нам будувати нормальні відносини з іншими державами. Підраховано, що за роки економічної блокади Куба зазнала збитків на суму понад 48 мільярдів доларів. Натомість, закуповуючи товари і сировину з Америки, ми закуповуємо її в Європі і дуже втрачаємо на транспортних видатках. До речі, блокада невигідна і для південних американських штатів, які історично були орієнтовані на торгівлю з Кубою. Напевно, свого часу блокада буде знята урядом США під тиском самих же американців.

Підготувала Надія БЕДРИЧУК.

Хроніка. Факти. Події

● *Софія*

Революція — вже не раз випробуваний метод?

До штурму болгарського парламенту вдалися десятки тисяч мешканців Софії, доведених до відчаю напівголодним життям і галопуючою інфляцією. Економічні проблеми болгарські громадяни пов'язують із неспроможністю соціалістів (більшості в Національних зборах) вивести країну з кризи. Застосувавши силу, поліції вдалося розблокувати парламент. За попередніми даними, було поранено майже 200 демонстрантів і кілька депутатів, у тому числі й колишнього прем'єр-міністра Болгарії Філіпа Димитрова. Нинішній президент країни Желю Желєв, який має 19 січня передати свої повноваження новообраному главі держави Петру Стоянову, заявив, що підтримує вимоги протестуючих, але закликав додержувати громадянського миру. Зараз у Болгарії проходять масові мітинги, а також триває загальнополітичний страйк.

● *Душанбе*

Про миротворців поки що не йдеться

Міжтаджицькі переговори в іранській столиці відбуваються в напруженій обстановці й стикаються з низкою серйозних труднощів. Про це заявив спеціальний посланник генерального секретаря ООН у Таджикистані Герд Меррем. Після тижня дискусій сторонам так і не вдалося дійти згоди. Однак Меррем заявив, що питання про введення миротворчих сил ООН до цієї країни не стоїть на порядку денному, а також зважив, що присутність додаткових військових підрозділів «не наблизить мир у Таджикистані».

● *Ольстер*

Під прицілом терористів

Невідомі терористи обстріляли управління Королівської ольстерської поліції (КОП) у північноірландському місті Темпо. Як повідомив представник правоохоронних органів, бойовики зробили кілька пострілів по будинках КОП із гранатомета, однак снаряди не вибухнули. Сили правопорядку евакуювали мешканців прилеглих будинків та дітей, які перебували на момент атаки в музичній школі, що знаходиться неподалік поліцейської дільниці. На щастя, внаслідок теракту ніхто не постраждав. Існує припущення, що цей злочин — на совісті бойовиків Ірландської республіканської армії.

● *Вільнюс*

Ніхто не забутий

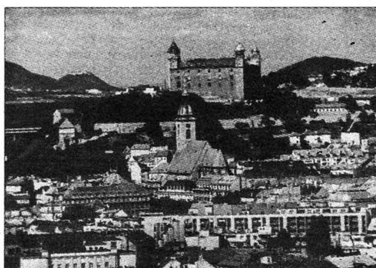
Литва відзначала вчора День захисників свободи, який було проголошено в пам'ять про трагічні події у Вільнюсі 13 січня 1991 року. Тоді внаслідок силової акції проти маніфестантів, здійсненої за вказівкою керівництва КПРС, загинуло 13 мирних громадян. Вони стали на захист будівель парламенту, держтелерадіо та телевежі. За рішенням уряду Литви було вивішено державні прапори в траурних стрічках.

● *Вашингтон*

Осел буде лише один

Генеральна репетиція церемонії вступу на посаду 42-го президента США відбулася у Вашингтоні. Вона розпочалася о 5.30 ранку в присутності трьох тисяч глядачів біля приміщення Капітолія, де 20 січня о півдні буде приведено до президентської присяги переобраного на другий термін Білла Клінтона. Очікується, що в урочистостях буде задіяно 23 оркестри, 15 платформ на колесах і 341 коня. По Пенсільванія-авеню також простукатимуть мули та один осел — символ демократичної партії.

За повідомленнями кореспондентів «ГУ» і інформаційних агентств.

На знімку: такою, мабуть, бачать Братиславу пташині зграї, що кружляють над столицею Словаччини.

Фото Укрінформу.

Міські пейзажі

Люди на смітнику

***Поспішаючи** вранці в гараж, проходжу повз сміттєзбірник, де щоразу бачу людей, що копирсаються у покидьках — від 17-річних дівчаток до 70-річних бабусь та дідусів. З однією із завсідниць звалища розговорився.*

Тамара втратила чоловіка рік тому. Сама перенесла тяжку операцію. До пенсії залишився рік, але завод, де працювала, зупинився. Хоч і соромно було спочатку, але вирішила збирати пляшки по смітниках, аби якось прохарчуватись. За 12 півлітрівок дають 200-грамовий пакет макаронів, за 3 пляшки — пачку «Прими», і все це згодом можна продати... За день щось та й набіжить.

Фері та Лоці працюють прибиральниками вулиць. А після двогодинної ранкової роботи не лінуються обійти навколишні смітники. «Спеціалізуються» на картонних коробках. За день, кажуть, можна зібрати до 20 кілограмів. Якщо здати в макулатуру — 2 гривні. Яка не є, а підмога багатодітній сім'ї.

Часто знаходять викинуті кимось із «нових українців» зіпсовані банани, апельсини — відносять додому на харч свиням, яких, хоч живуть у місті, змушені тримати.

—А з конкурентами сутичок не буває за територію?

—Ні. Хто першим приходить, той першим і шукає.

Дід Василь теж збирає картон. Обмінює його на туалетний папір, який продає на базарі. Але «бізнес» дає все менші доходи.

—Часом уранці біля смітників нас більше, ніж покупців у продовольчому магазині. Тоді й шугає думка: до чого довела держава своїх громадян, котрі все життя чесною працею заробляли на шматок хліба, а тепер змушені копирсатися в покидьках.

Баба Іца розповідає, як працювала прибиральницею в різних навчальних закладах. Тепер має пенсію «аж» 12 гривень. Як за неї прожити? От і стала постійною клієнткою звалищ.

—Чи поталанило хоч раз знайти щось цінне?

—Потрапила якось до рук майже повна консерва. Ох і наїлася!

Серед завсідників сміттєзвалища можна зустріти й Дмитра, що «за сумісництвом» трудиться підсобником на індивідуальному будівництві.

—Знаєте, як буває: то води немає, то цемент не підвезли, то електроенергію відключили – бетономішалка не працює. Тоді приходжу сюди – а раптом щастя усміхнеться. Хлопці розповідали: комусь траплялось і два, і п'ять доларів вигребти. Але мені не фортунить. В основному збираю склотару з-під молочних продуктів. Правда, її беруть тільки в обмін. Та в мене маленькі діти, молоко беру регулярно, тож зайву пляшчину чи банку завжди «проштовхну».

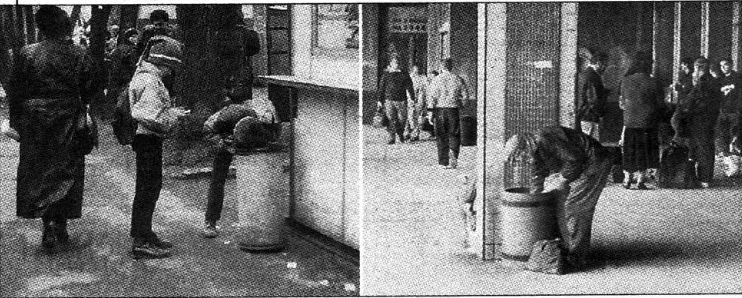
Дивився я на цих «шукачів скарбів» і ставало до щему в серці гірко за державу, що породила новий різновид «homo sapiens» — людей на смітнику.

Микола ГОРВАТ.

Ужгород.

На знімках: їх годують не виборчі урни...

Фото Павла МУРАВЙОВА та Олександра НАУМОВА.

Перше — справді піонер!

155 років тому за наказом суспільного опікування в Києві було відкрито першу в тодішній Україні фельдшерську школу

Тепер це Перше Київське медичне училище. За роки існування його дипломи про середню спеціальну медичну освіту здобули більш як 70 тисяч випускників. Тож, Перше воно справді піонер, воно — перше.

Його диплом цінують серед фахівців. Адже, крім міцної теоретичної підготовки, студенти здобувають практичні знання і навички у медичних закладах столиці. Так, скажімо, в Київській обласній лікарні, яка слугує навчальною базою Першого медичного училища як заключний ступінь практичних занять, було проведено студентську конференцію. І тема досить актуальна: як проводити профілактику інфекцій в самій лікарні. Йшлося про спеціальні умови, що їх слід створювати для запобігання розповсюдження інфекцій у хірургічному, травматологічному, урологічному відділеннях, операційних тощо. І це лише один приклад того, як грунтовно готують тут персонал для праці у лікарнях і поліклініках.

Нині в училищі здобувають середню спеціальну освіту 1200 студентів, викладають майже півтори сотні досвідчених педагогів і фахівців з медичних дисциплін.

А починалося все з навчання 15 юнаків, дітей київських міщан, у фельдшерській школі, створеній на базі Кирилівської лікарні на території Кирилівського монастиря. Тоді вчили доглядати хворих, перев'язувати, видаляти зуби, робити кровопускання. Тепер у Першому медучилищі здобувають освіту з таких спеціальностей, як сестринська, лікувальна, лікувально-профілактична справа, лабораторна діагностика. Що то минулі 155 років!

Світлана ПИСАРЕНКО.

Провінція

Несвяткові нотатки

***Хоч** як начальник Овруцького райуправління соціального захисту Василь НАЛАПІЙ запевняв групу рішуче настроєних відвідувачів, що затримка з пенсіями викликана браком коштів, і тільки-но вони надійдуть - їх одразу виплатять, пенсіонери і не думали йти з кабінету. Відчуваючи, що опинився в патовій ситуації, Василь Васильович підняв телефонну трубку і набрав номер Міністерства соціального захисту. Потрапив на міністра. Вислухавши високу посадову особу, пенсіонери зняли «облогу». Міністр сказав, що на Житомирщині, мовляв, справи ще не такі кепські, бо є області, де затримка на кілька місяців довша. То було ще влітку. А як сьогодні?*

Марія Михайлівна Трофимова із Заріччя довго намагалася згадати, за який місяць одержала пенсію, а потім пішла шукати свій «бюджетний» зошит.

— Нам видали 60 відсотків вересневої пенсії: мені — 37 гривень, чоловікові (він інвалід війни) — 79, – повідомила, прочитавши свої записи. — Тепер чекаємо ще 40 «вересневих» відсотків.

На розмір пенсії Трофимови не нарікали — аби тільки її вчасно виплачували. В хаті впав у вічі мішок з цукром — як з'ясувалося, з буряків, вирощених у місцевому колективному сільгосппідприємстві (КСП). У поліській глибинці ніколи раніше не сіяли цієї культури, а тепер взялися: кому зарплату цукром видадуть, кому — підмогу до пенсії.

В Островах — сусідньому селі цієї-таки сільради знайомлюся з Ганною Михайлівною Савченко.

— Дочка аж у Тамбові, — бідкалася. — Навіть на квиток, щоб приїхати до матері, не має коштів, бо зарплату ковбасою видають. Тож у Росії не краще, як у нас. Голова сільради Надія Никончук здорово нас виручає. Це ж скільки на тракторі наїздилися, поки дрова таким, як я, привезла!

Справді, сільрада і КСП в умовах нинішньої хронічної невиплати мізерних пенсій — головний соцзабез для стареньких. Багатьом безплатно підвели газ, виорали город, видали зерно, завезли дрова...

Складно Івану Сташкевичу, голові Колесниківської сільради, у віданні якого — шість сіл. До одного з них — аж 38 кілометрів. Проживають в Колесниківських селах не 1200 чоловік, як раніше, а тільки 230, до того ж працездатних тільки 9. Отаке відлуння Чорнобиля. Залишилися переважно ті, кому за 70. Отож закріпленому за сільрадою коневі роботи вистачає, як і власній бензопилі Івана Олександровича.

Хліб до сіл завозять двічі на тиждень, та не завжди в стареньких є за що його купити.

В районі 74 тисячі жителів, з них більше 30 тисяч – пенсіонери. Місячна потреба в грошах на виплату пенсій — 1,8 мільйона гривень, а заборгованість уже перевищила 6,2 мільйона.

— Вирішили в першу чергу допомогти найменш захищеним, — розповідає начальник райуправління соціального захисту Василь Налапій. – У розпорядженні голови райдержадміністрації така настанова: керівник колективу мусить знати, в яких умовах живе кожен його колишній працівник, чого потребує.

При управлінні соцзахисту створили фонд «Рука допомоги одинокім». У Велідницькій дільничній лікарні один поверх віддали для немічних людей, аби вони могли перебути зиму. 180 найменш забезпечених пенсіонерів Овруча одержали картоплю та овочі, виділені для них КСП району. А при райуправлінні соцзахисту створено резервний фонд палива — раптом комусь не вистачить...

Парадокс, але ті самі КСП, які найбільше допомагають пенсіонерам, чи не основні винуватці затримок із виплатою пенсій. Борг сільськогосподарських підприємств області пенсійному фондові мало не вдвічі перевищує борг промисловості. Але що в цьому дивного? КСП нерідко розраховується зі своїми працівниками цукром чи зерном, а до пенсійного фонду треба гроші платити.

Ще цікавіша картина вимальовується, коли аналізуєш заборгованість не по виплаченій, а по нарахованій зарплаті. Виходить, що платники винні облуправлінню пенсійного фонду мало не вдвічі більше, ніж воно — пенсіонерам. Отож, якби скрізь своєчасно виплачували зарплату, а заразом з пенсійним фондом розраховувалися, грошей у його облуправління було б більше, ніж треба. І це на Житомирщині, яка є дотаційною областю, лідером за питомою вагою серед населення пенсіонерів.

Олексій КАВУН.

Житомирська область.

Школа морських вовченят

Миколаївське мореходне училище — одне із найстаріших в СНД і єдине в Україні, де готують матросів і мотористів для морфлоту. Миколаївська «мореходка» стримує шквал фінансових проблем завдяки підтримці міського уряду і адміністрації морського порту. Нині в училищі навчаються 200 курсантів, але в майбутньому тут планують збільшити набір і розширити діапазон спеціальностей.

На знімку: заняття в механічних майстернях.

Фото Олександра КРЕМКА (Укрінформ).

Презентації

Соціологи всіх країн, просвіщайтеся!

В Українському центрі духовної культури відбулася подія, яку з повним правом можна вважати епохальною. Презентували книгу Микити Шаповала «Загальна соціологія».

За словами президента соціологічної асоціації України професора Володимира Воловича, автора знають передусім як політолога, діяча Центральної Ради, літературного критика, хоча тривалий час він залишався маловідомий як соціолог. А проте йому належить пріоритетне право засновника вітчизняної соціологічної науки, і саме Микита Шаповал став першим директором Українського соціологічного інституту в Празі.

Разом з тим репрезентована праця, що не втратила своєї актуальності й досі, виходила в світ в 1929 і 1934 роках тільки тисячними тиражами. В Україні збереглися лише кілька подібних раритетів.

Як твердять ініціатори, які дали нове життя «Загальній соціології», книга буде цікава й для сучасних законодавців. Адже пошукам Микити Шаповала науково обгрунтованої програми національного і соціального звільнення українського народу (а отже і соціологічним дослідженням) дала початок поразка Центральної Ради. Тобто його теорію перетворень на благо людства побудовано не на голій інтуїції, як це часто-густо трапляється, а на глибокому практичному досвіді.

Галина КВІТКА.

Базарний день на 13.01.97	Ціни на основні продукти харчування на ринках України						
	Яловичина	Свинина	Яйця (десяток)	Сметана	Сало	Олія	Картопля
Донецьк	4.50–5.00	6.00–6.50	2.20	4.00	3.00	1.30	0.35
Кіровоград	2.50–3.00	3.00–5.00	2.00–2.20	–	1.50	1.80–2.00	0.70
Київ	4.50	5.00	2.50	3.00	2.70	1.80	0.50

Експедиція

Друге «пришестя» дванадцяти

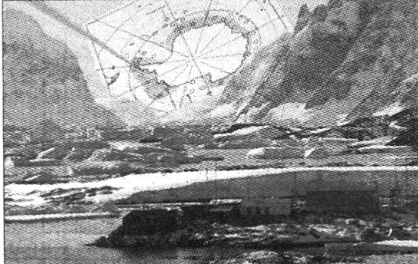
НЕВДОВЗІ в Одеському порту проводжатимуть 60 відважних співвітчизників, які на українському науково-дослідному судні «Ернст Кренкель» вирушать у далеке плавання до крижаного континенту.

Нині 12 українських полярників завершують першу експедицію на вітчизняній антарктичній станції «Академік Вернадський» (у минулому англійська «Фарадей», яку, як відомо, торік безоплатно передала нашій державі Великобританія). Їхня робота отримала високу оцінку міжнародного товариства. На зміну прибуде нова група, а 12 висококласних фахівців (серед яких четверо жінок — науковець М. Орлова, метеорологи С. Краковська та Л. Маньковська, медсестра Г. Колотмицька) знову залишаться на зимівлю.

За словами директора Українського антарктичного центру Петра Гожика, «місія» експедиції трояка: насамперед встигнути провести заміну до антарктичної зими, яка розпочнеться, за нашим календарем, у квітні, доставити полярників та необхідне для річного перебування у вічній мерзлоті спорядження, зробити екологічну експертизу навколо станції та комплексні дослідження на Південно-Оркнейському полігоні, де відбувається основний видобуток риби і криля. До речі, Україна поділяє із Японією перше місце з вилову криля в регіоні Південного полюса.

За браком коштів старт експедиції затримався. Із потрібних двох мільйонів гривень отримали менш як половину. До підготовки залучали і спонсорів, зокрема, майже 30 підприємств та організацій Львівщини спорядили до Одеси автопоїзд з харчовими продуктами, будматеріалами, книжками для бібліотеки, яку створюють на антарктичній станції «Академік Вернадський». Нині корабель цілком готовий відчалити, однак, як сказав заступник міністра у справах науки і технологій Юрій Доценко, щоб доплисти до Антарктиди, треба віднайти ще 1,2 мільйона гривень. Це питання досі стоїть ребром. «На жаль, вітчизняна наука не має потужного лобі ні в уряді, ні в парламенті, — сказав він, — хоча з вищим керівництвом держави уже досягнено остаточної домовленості, що експедиція обов'язково відбудеться».

Юліана ШЕВЧУК.

На знімку: українська станція в Антарктиді «Академік Вернадський».

Уже весна на вістрі голки

ФЕСТИВАЛЬНА ракета стартувала у Київському центрі розвитку моди 8 серпня. І розтанула різдвяної ночі.

6 січня тусовка дизайнерів та моделей святкувала строкатий фінал сезону-показу «осінь-зима» II фестивалю «Чарівна голка». Політ сезонної ракети зупинявся вісім разів — саме стільки турів містила конкурсна програма. В екіпажі «Чарівної голки» були художники ЦРМ, Будинку моделей «Хрещатик», Київського будинку моделей, студенти Державної академії легкої промисловості, а також фірми «Івана», «Леон Красюк Коллекшн», «Ріто», «Тисмениця» та незалежні митці з різних регіонів України.

Форма проведення І фестивалю у 1995 році на Співочому полі столиці не виправдала себе. І на зміну одиночному семигодинному перегляду доробку молодих модельєрів прийшла свіжа концепція. Її сутність — два щорічні сезонні покази («осінь-зима», «весна-літо»), об'єднані у низку відбіркових турів.

Така структура, на думку відомого московського модельєра Рафа Сардарова, найоптимальніша. Адже дає дизайнеру змогу протягом тривалого періоду спостерігати та розвиватися.

Істотно й те, що оргкомітет оплатив оренду приміщення, світло, звук, тим самим зменшивши до мінімуму витрати дизайнерської братії.

Конкурсна демонстрація ідей органічно трансформувалася у святково-професійне спілкування. З 25 грудня 1996 року до 6 січня року нового люди від моди розважалися та пізнавали на різдвяних вечірках, організованих за допомогою імпортованого постановника — того самого Р. Сардарова. Під час посиденьок гості знову ж таки роздивлялися небачені строї, були свідками презентацій бару «Тераріум» та чергового числа журналу «Стиль і дом», слухали музику, танцювали. Жаданим візитером став видатний англієць-ювелір Ендрю Логан — звичайно, зі своїми екстравагантними люстерковими виробами.

Повітряна феєрія «Чарівної голки» матиме продовження в лютому, коли розпочнеться тур «весна-літо». Триватиме він, як прогнозують організатори, до травня.

Ольга КЛЕЙМЕНОВА.

Новосілля спільними зусиллями

На місяць раніше визначеного строку — перед самісінькими новорічними святами — відбудовано й заселено частину дев'ятиповерхового житлового будинку по вулиці 50-річчя Перемоги, зруйнованого від вибуху газу глибокої ночі 5 листопада минулого року.

Керівництво Мелітопольського виконавчого комітету на чолі з його головою Анатолієм Мангулом доклало зусиль, щоб не лише відбудувати житло, а й умеблювати квартири, допомогти найпотрібнішими речами. Важко переоцінити допомогу, яку надали окремі громадяни і підприємства всіх форм власності не лише Мелітополя, а й усієї України.

Ордери на новенькі квартири отримали ще 72 мелітопольські сім'ї. Варто додати, що новорічні подарунки для мешканців міста на цьому не скінчилися. Лише в четвертому кварталі минулого року до 500 садиб та 5200 квартир надійшов природний газ. З перших днів січня подешевшала паляниця першого сорту і відтепер коштує 65 копійок. А для працівників бюджетної сфери плата за квартиру та комунальні послуги знизиться на 30 відсотків.

Володимир ДУПАК.

Запорізька область.

У номер

● *Київ*

Накинули оком на «АвтоЗАЗ»

Американська корпорація «General Motors» передала на розгляд урядові України підготовлене спільно зі спеціалістами АТ «АвтоЗАЗ» (м. Запоріжжя) техніко-економічне обгрунтування проекту створення спільного виробництва автомобілів. Відразу ж після підписання контракту «General Motors» готова виділити перші інвестиції в розмірі 23 млн. доларів, які буде спрямовано на випуск в Україні 15 тис. автомобілів класу «Opel Vectra» на рік, починаючи вже з 1997 року, повідомляє «Інтерфакс-Україна».

● *Сімферополь — Миколаїв*

Серце — дітям

Минулих вихідних дружина Президента України Людмила Кучма побувала у Криму, де взяла участь у низці заходів програми «Дружина Президента — дітям України». Зокрема, у Сімферополі вона була присутня на концерті лауреатів конкурсу «Нові імена Криму». Перша леді держави вітала з новорічними святами школярів Ялти, Євпаторії, Севастополя.

Ще одна благочинна акція стартувала в Миколаєві. Розпочав її голова облдержадміністрації Микола Круглов, вручивши дитячому будинку сімейного типу подружжя Русс ключі від автомобіля «РАФ». Десятки дітей-сиріт та інвалідів одержали безоплатно путівки до оздоровчих закладів, одяг та взуття.

● *Вінниця*

Коли пече — не перекладеш на друге плече

Майже чотирьом тисячам хворих, які протягом минулого року звернулися до медичних закладів Вінниччини, лікарі визначили діагноз — опіки. Життя 39 з них, на превеликий жаль, врятувати не вдалось. У деяких областях, відзначено на республіканському семінарі «Шляхи підвищення ефективності реабілітації хворих на опіки», «недуга випадку» зачепила своїм гарячим крилом ще більшу кількість людей. Відомі медики-практики, науковці не випадково зібралися у Немирівському санаторії «Авангард»: саме тут уперше в нашій державі запровадили вузьку спеціалізацію — реабілітацію опікових хворих.

● *Донецьк*

З канікул не повернувся

Смертельним пораненням у голову 15-річного хлопця закінчилися «розваги» двох школярів донецької школи № 15. «Іграшкою» виявилася помпова рушниця 12-міліметрового калібру, взята у квартирі одного з підлітків. Так само, але цього разу — із газовим пістолетом, бавився ще один вихованець цієї школи: приставив дуло до скроні і натиснув курок. Неймовірними зусиллями лікарів 11-річного хлопця врятовано.

Кінець канікул в обласному центрі ознаменовано ще одним «НП»: пожежою у школі № 141. До її гасіння було залучено весь місцевий гарнізон, а збитки перевищили мільйон гривень.

«Мандрівний музика» — шлях до слави

«Мандрівний музика» — одна з перших пісень відомого буковинського композитора, лауреата Державної премії імені Тараса Шевченка Володимира Івасюка — підказала назву нового конкурсу. Його започаткували музей родини Івасюків спільно з управліннями культури та народної освіти облдержадміністрації. Мета конкурсу — виявляти юні таланти, що пробують себе в музичній творчості. А головне — повернути Буковині славу пісенного краю, що подарував Україні багатьох яскравих композиторів і виконавців.

Переможців конкурсу матеріально підтримуватиме облдержадміністрація, ними опікуватимуться досвідчені педагоги.

Підсумки творчого суперництва, яке стане традиційним, підбиватимуться щороку 4 березня в день народження Володимира Івасюка.

Василь БАБУХ.

Чернівецька область.

Спорт

ФІАСКО РОЗКОЛЬНИКА

У Запоріжжі відбувся третій тур чемпіонату України серед жіночих команд. Успішно виступили в ньому господарки майданчика гандболістки «Мотора» і спортсменки броварського «Автомобіліста», що здобули по чотири перемоги. Перед останнім туром першого етапу чемпіонату «Мотор» лідирує з 33 очками, у «Автомобіліста» — 31 очко, у київського «Спартака» — 23 очка.

Рядова начебто подія нашого спортивного життя — черговий тур чемпіонату країни — привернула посилену увагу преси. Причиною того стала поява у Запоріжжі одразу чотирьох спартаківських колективів — двох команд «Гандбольного клубу «Спартак» імені І. Турчина» (президент З. Турчина) і двох команд, привезених колишнім віце-президентом уславленого клубу Г. Савчуком. Усі вони претендували на участь у змаганнях...

Ми попросили відповідального секретаря Федерації гандболу України, суддю міжнародної категорії Сергія Шаля розповісти, як було розв'язано цю непросту ситуацію.

— Непростою вона стала через «партизанські» дії Савчука, який відмовився підкоритися рішенню виконкому Федерації. Ваша газета вже писала про те, що виконком закріпив право продовжити чемпіонат країни за «Гандбольним клубом «Спартак» імені І. Турчина», а спортивним формуванням, що їх назбирав Савчук, запропонував після належної реєстрації стартувати у змаганнях з наступного сезону.

Однак Савчук, який несподівано знайшов підтримку у відділі спортивних ігор Держкомспорту України, все-таки привіз автобусом до Запоріжжя свої команди. А провідний тренер Держкомспорту Поліна Ляшенко на суддівській нараді перед початком туру заявила, що наполягає на участі в чемпіонаті двох опікуваних її структурою колективів.

Така позиція представника Держкомспорту викликала різке неприйняття керівників усіх команд-учасниць. Вони одностайно підтримали рішення виконкому Федерації. Процитую думку судді міжнародної категорії Віктора Коноплястого: «Федерація — це не тільки її штатні працівники, це всі команди, гравці, арбітри. Виконком Федерації, обраний спортивною громадськістю, висловлює нашу волю».

Савчук знову пішов проти течії — примусив обдурених ним спортсменок влаштувати у перший день туру «сидячий страйк» на ігровому майданчику Палацу спорту «Юність», не даючи змоги провести зустріч двох «законних» спартаківських команд. Ця ганебна акція викликала обурення організаторів змагань і глядачів. Свою зустріч «Спартак» і «Спартак-2» змушені були провести на іншій спортивній арені.

Утім, наступного дня порушник гандбольного спокою, усвідомивши, що зазнав фіаско, повіз спортсменок назад до Києва. І заразом прихопив з собою П. Ляшенко, котра свою місію представника Держкомспорту визнала вичерпаною і письмово «зняла свою відповідальність за проведення туру». Начебто вона її мала — весь тягар турбот про організацію змагань лежав, як завжди, на директораті чемпіонату...

Розуміючи, що Савчук і його опікуни в Держкомспорті не заспокояться, головні тренери провідних команд звернулися до віце-прем'єра Кабінету міністрів України І. Кураса з проханням захистити наш гандбол від розкольницьких дій «добродія, який намагається використати славетне ім'я турчинського «Спартака» у своїх корисливих цілях».

Записав Олександр БАШКАТОВ.

Підготовка триває

Футболісти київського «Динамо» продовжують підготовку в німецькому Руйті. Як повідомив нашій редакції працівник прес-служби клубу Олександр Сердюк, позавчора кияни провели черговий контрольний матч. Вони перемогли —3:1 (1:1) команду оберліги «Пфорцхайм». 1:0 Косовський, 1:1 Кардаш (у власні ворота), 2:1 Самойлов, 3:1 Самойлов. Окрім названих гравців на поле виходили також: Шовковський, Ващук, Головко, Дмитрулін, Гусін, Саутін, Белькевич, Бабич, Антюхін, Лужний, Беженар, Оксимець, Волосянко, Хацкевич, Михайленко, Шкапенко (на жаль, зазнав травми), Калитвинцев, Шевченко.

Завтра динамівці зіграють з відомим клубом бундесліги — «Штутгартом».

Бачу ціль — рейхстаг

Хоч і втратив око, він зробив ще понад сорок бойових вильотів, став Героєм Радянського Союзу.

Наші вже були в Берліні і з важкими боями просувалися до рейхстагу. А льотчики окремого коригувального авіаполку з тиждень не піднімалися в небо. Штурмани й пілоти розійшлися хто куди, а заступник командира полку Валерій Верхоланцев сидів на командному пункті. Пролунав дзвінок — на Александерплатц німці перетворили будинки у справжні фортеці. На перші поверхи загнали танки, на другі —поставили гармати, на треті — кулемети. Наші воїни ніяк не могли взяти ці укріплені вогневі пункти, і командування вирішило застосувати далекобійну важку артилерію. Коригувати вогонь двох дивізіонів по закритих цілях належало Верхоланцеву.

За годину коригувальник Іл-2 піднявся в повітря у супроводі десятка винищувачів. Закружляли над Александерплатц. Пілот повідомив координати цілей, подивився, як пристрілюються артилеристи, а потім дав команду на знищення ворога. Від опорних пунктів залишилися самі руїни.

Хотів уже вертати, аж тут поздоровлення генерала за відмінну роботу і нове завдання — летіти до рейхстагу. Там по обидва боки в парках сила-силенна військ і бойової техніки. Гітлерівці готувалися захищатися до останнього. Саме по парках, а не рейхстагу й вимагалося скоригувати вогонь артилерії... Після операції Верхоланцев узяв напрям на аеродром.

—І тут у літак влучив снаряд, — пригадує Валерій Олександрович. — Двигун заглух. На великій швидкості, знижуючись, зачепив шостий поверх будинку і врізався носом у рів.

Непритомних, з розбитими обличчями і поламаними руками льотчика і штурмана витягли з літака піхотинці.

У квітні 46-го за цей останній політ Верхоланцеву присвоїли Героя. А 30 грудня того ж року демобілізували.

—Дізналися, що я літаю з одним оком, —посміхається старий ас. — А могли б і раніше.

... Нещастя трапилося з льотчиком у Польщі над річкою Нарев. У лісі була велика кількість німців. Верхоланцев розвернув літак, витримав курс і з висоти 900 метрів почав бомбити. У відповідь — шалений зенітний вогонь, біля його Су-2 розірвався снаряд, один осколок потрапив льотчику в око, другий — у шию...

Професор в госпіталі вийняв із ока уражений осколком кришталик. І відповідний висновок зробив: літати не можна. Верхоланцев слізно просив, аби той дозволив. Просили й друзі, зрештою, професор змилостивився, дав дозвіл на По-2 в «простих метеорологічних умовах». Знову виручили товариші, пішли на хитрість. Умовили дівчат з лабораторії якось стерти фатальні слова, а хтось підібрав почерк лікаря. Так замість «простих», з'явилося слово «будь-яких». Після операції Верхоланцев ще 40 разів піднімався у небо...

Вісім років віддав армії, а в 48-му повернувся до Кіровограда, де чекали дружина й син. Тут до війни починав службу на військовому аеродромі в Канатовому, поблизу обласного центру. Із степовим містом пов'язав він і свою післявоєнну долю. На давно заслужений відпочинок пішов аж у 72 роки, трудовий стаж налічує півстоліття.

Як живеться Герою нині?

— Та перебиваюся, як усі, — відповідає зажурено. — Маю трьох дітей. Ходити важко, не можу втримати рівноваги. А ліків немає ні в аптеках, ні на базарі. Маю садову ділянку — вісім соток. Але обробляти вже несила. А щоб доїхати туди, треба «приватнику» дати шість гривень в один кінець.

Пільги за ним збереглися. За квартиру, комунальні послуги, телефон не платить. Власного автомобіля не мав і не має. Хоч і належить, як інваліду першої групи. Колись за звання Героя доплачували 269, ще радянських, карбованців. Та заробляв півтори сотні. Можна було й харчі купити, і щось з одягу. Тепер лише двісті гривень та й ті йдуть в основному на продукти. Оце купили картоплі зо два центнери. На ділянці нічого не вродило. Треба було б там якусь халабуду, хоч дерев'яну, поставити, бак для води купити — та де там. Доношує те, що купив раніше, ходить на зустрічі в школи, училища. Часто буває у військових льотчиків у Канатовому, де його зустрічають, як живу легенду. А так ще нівроку, тримається, незважаючи на розміняний дев'ятий десяток літ. Як і належить Герою.

Микола ВОЛОК.

Кіровоград.

Тоню, ти, мабуть, моя сестра!..

Антоніна Іванівна сама вважає: з нею трапилося таке, що буває хіба що в кіно. Шістдесят років тому репресували її батьків. Відтоді вона нічого не знала ні про кого із своїх рідних. Через десятиліття вирішила відновити справедливість. Пише листи у одне управління держбезпеки, в інше. Звертається до різноманітних інстанцій. І раптом в одній із них конверта з листом Антоніни Іванівни відкриває... її рідний брат.

Тоні було три роки, коли її доля круто змінилася. Вміли у нас у тридцяті ламати життя чоловікам і жінкам, старим і дітям, жителям цілих сіл і міст, а то й цілим націям, народам. Під колеса «локомотива історії» кинули й Тоню.

Уночі до будинку із загрозливим гарчанням під'їхала машина з будкою — «чорний ворон». Озброєні дядьки дали команду: «Збирайтеся!» Тато з мамою відразу все зрозуміли, збагнули також і таткові батьки, разом з якими мешкали в одному будинку.

Тонін тато зумів поклика ти тещу і підштовхнув доцю під її широку спідницю. Отак і сховалася від лихих людей, які прийшли до них усе відбирати і всіх ображати.

Батьки Тоні разом із своїми батьками й однорічним сином безслідно зникли у темряві ночі.

Тоня залишилася жити у другої бабусі. У тому самому селі Вікнино. Але тепер воно стало іншим, бо не було ні тата, ні мами, ні братика.

Пішла до школи.

Питала, звичайно, у бабусі, де батьки, чому їх кудись забрали. Та ляканво пояснювала, що, мовляв, тато і мама не захотіли віддати колгоспові корову й коня — за це їх і відправили в невідомі краї.

Єдине, що відразу з'ясувалося, так це те, що відвезли їх до Вінниці. Шофер «воронка» сам розповів. А далі — товарний поїзд.

Такі жахи — не для старої людини, бабусю паралізувало і, одмучившись, вона померла. Одинадцятирічну дівчинку забрали до школи-інтернату.

Закінчила технікум, вийшла заміж, об'їздила пів-України. Зачепилася за Донбас. На заводі заробила купу подяк, пенсію. А ще — інвалідність. Виростила сина, який став лікарем.

Здавалося б, інші часи — інші турботи. Та бентежила думка: за що її так жорстоко покарано?

І ось Антоніна Іванівна Сокур пише листа-запита до Вінницького управління КДБ. Їй ввічливо відповідають: ваше село нині на території Гайворонського району Кіровоградської області, отже не за адресою звернулися. Листування й надалі не принесло нічого відрадного. В Луганському КДБ з цього не здивувалися: «Коли не хочете одержувати відписки якогось дівчиська з архіву, вирушайте на місце самі».

І вирушила вона у неблизьку путь. Не знала, звичайно, що повернеться додому аж через три місяці. Не знала й того, що її визнають за свою в селі, і родичів вона все ж знайде.

У КДБ їй дозволили покопатися в архівах самій. Похмурі підвали, масивні сейфи. Від паперового пилу свербить у носі. Папки, законсервовані шістдесят і більше років тому. Одна, друга, третя... сота... І ось — невже? Так і є! Ім'я, по батькові її тата. Опис відібраного майна: будинок, одна корова, два коня, три свині, п'ять гектарів землі.

Хоч на папері збереглося!..

У Вікнино Антоніна Іванівна розшукала голову сільради. Пішли по будинках. Знайшлися чотири довгожителі, які пам'ятали Сокурів. Голова сільради все, що вони розповіли, детально записала, засвідчила печаткою і побажала Антоніні Іванівні щасливої дороги.

Так, їй знову треба було в дорогу. Тепер — до Гайворона, у райвиконком, у комісію з питань реабілітації жертв політичних репресій.

І ось на руках рішення про те, що їй держава виплатить грошову компенсацію за заподіяну матеріальну і моральну шкоду.

Але не це, зрозуміло, головне, хоча теж важливе. Найбільше Антоніна Іванівна раділа тому, що в рідному селі у неї є родичі.

Вдалося згодом знайти й брата — того, якого ще немовлям відправили на чужину разом з батьками-«куркулями».

А сталося це так. Один знайомий підказав, що багатьох українців у тридцяті роки висилали до Пермської області, на лісоповал. Антоніна Іванівна, листуючись із численними обласними управліннями КДБ, на Перм покладала особливу надію. І звернулася ще й до тамтешньої обласної газети. Може, надрукують її листа — і хтось відгукнеться.

Відповідь із редакції не забарилася: «Тонечко, ти, мабуть, моя сестра. Тата й мами немає в живих, а я з сім'єю...».

Це був брат — працівник саме тієї редакції.

Зустріч, сльози, спогади...

Заслані дідусь і бабуся Антоніни Іванівни, не витримавши жахливої дороги в товарняку, померли. Батько надривався на лісоповалі, дожив до 1968 року. Писав, шукав рідних, але відповідь одержував одну: з тих, ким ви цікавитеся, в живих нікого не залишилося.

Хлопець жив з батьками в бараці, потім — інтернат...

Усе перевернулося в цьому світі з ніг на голову. А на ноги все не повертається. Деталь: Антоніна Іванівна — українка. Як і батьки та діди-прадіди. А брат за паспортом — росіянин. Рідне село вона, нині російськомовна, називає «Вікнино», як його там і називають. А в паспорті на його «українській» сторінці село іменується: «Окніно»...

Та будемо сподіватися, що врешті-решт станемо й ми на ноги, як усі люди. Принаймні, хоча б розберемося, де ж воно голова, а де ноги. А то раніше навіть цього не дозволяли знати...

Анатолій КОБЕЛЬНЮК.

Луганська область.

Люди розминаються з долею, він — зі своїм головним романом

14 січня минає 60 років від дня народження Євгена Гуцала

Він ніколи не скаржився на відсутність натхнення. Починаючи з 1962-го, рідко якого року не видавав книжки оповідань, новел чи повістей. Потім почав друкувати вірші. В останній період свого життя писав романи. Літературну працю Є. Гуцала відзначено багатьма престижними преміями, в тому числі Державною премією України імені Тараса Шевченка (1985).

Але два роки перед смертю він був особливо творчо активним. Бо нарешті знайшов свою тему. За цикл історико-художніх досліджень «Буслаєвщина», «Безодня, або ж Іван Грозний», «Все воры», «Ментальність, або ж Творення євразійського простору», «Ментальність орди, або ж Біла Арапія», «Оргія, або ж Ефект Мухомора», «Знак Чечні» та інших удостоєний (посмертно) премії імені Івана Огієнка.

***

Це мав бути роман-епопея. Про те, як азіатські орди вразили в саме серце Русь-Україну, роздробили її живе тіло, як київські та волинські князі розпочали велику справу відродження на древніх теренах нової держави —України, як протидіяли тому підступні московити...

Не судилося!

Починав Євген Гуцало свій письменницький шлях звичайно — спочатку з'явилися оповідання, новели. Ці прозові твори були емоційні, ліричні, немов прозорі. Молодий автор добре знав рідну мову, бо зростав у сім'ї сільських учителів на Вінниччині. Закінчив Ніжинський педагогічний інститут, працював у редакціях газет на своїй батьківщині, на Львівщині, Чернігівщині, поки не потрапив до «Літературної України». Звідтоді життя та творчість Євгена Гуцала міцно пов'язані з Києвом. Але й у столиці він не забував рідний край.

«Бережани — село велике, й люди, що живуть на різних кутках, іноді подовгу не здибуються...» Хоч-не-хоч, а згадаєш перший рядок з класичного твору Івана Нечуя-Левицького «Недалеко від Богуслава, колО Росі, в довгому покрученому яру розкинулось село Семигори...» («Кайдашева сім'я»).

Отже, Євген Гуцало як майбутній прозаїк одержав добру фахову підготовку. Хто знає, може, в Ніжині дав йому напуття в світ літератури сам Микола Гоголь?

Принаймні, молодий прозаїк стрімко наблизився до київського письменницького олімпу й швидко посів на його вершині гідне місце.

***

На наш погляд, поворот у творчості Євгена Гуцала почався в кінці сімдесятих, коли він зрозумів, що і м'яка поетичність, і пастельні тони, і заглиблення в найтонші нюанси людського характеру не дадуть йому змоги створити головний твір, з котрим він увійшов би до історії української літератури як видатний майстер. А такий честолюбний намір був у Євгена Гуцала — його не задовольняла художня якість виданих книжок. Він мріяв про роман-епопею, в якому діяли б герої з національними виразними характерами, роман-полотно, що відтворив би перед читачем визначальні сторінки української історії.

У рамках дозволеного радянською літературою з'явилася повість «Мертва зона» (1967), розкритикована штатними псевдолітературознавцями.

З прагненням перейти до нових тем, освоїти співзвучну часові манеру письма зустрів Євген Гуцало горбачовську перебудову. Але швидко побачив фарисейство кремлівських вождів, їхнє затяте небажання внести зміни, адекватні викликові часу. Й тоді з'явилися його гротескні, химерні романи «Позичений чоловік», «Приватне життя феномена», «Парад планет».

***

Незалежність України Євген Гуцало зустрів з оптимістичними настроями. Один за одним з'являлися його гостросюжетні есе, присвячені азіатчині, котру московські лідери одягають в ідеї евразійства чи маскують під боротьбу за «единое пространство» — військове, економічне, культурне, інформаційне —будь-яке, лише б «единое», тобто російське. Бо за всіма кроками Кремля стоїть «единая» ідея —імперською, великодержавною рукою знову зібрати під тепер уже двоголовим стягами колишні складові більшовицької держави-монстра — радянські республіки, нині незалежні держави.

У цих есе Євген Гуцало спалахнув усіма гранями свого таланту: дослідника, прозаїка й патріота рідної землі. Він устиг сказати все, про що думав багато років.

Наступним кроком мав стати роман, в котрому публіцистика переплавилася б у високохудожню прозу.

Не судилося...

На знімку: один з останніх фотопортретів Євгена Гуцала, на якому його зображено під час поїздки до Єгипту.

Віталій АБЛІЦОВ.

Delta 450i

Кращий мобільний телефон від БЕНЕФОН

253002, м. Київ, вул. Луначарського, 16/4. Тел. (044) 517-28-38

АО "Украгропостач" постійно реалізує

Насіння
елітної пшениці,
соняшника
Сортове насіння
та гібриди
сахарного буряка.
Можливий бартер на с/г продукцію
Закуповуємо зернові

Тел. в Києві: (044) 276-51-47
276-63-11

Відкрите акціонерне товариство «Донецький металургійний завод»

повідомляє своїх акціонерів, що перші загальні збори акціонерів відбудуться 2 березня 1997 року о 10 годині за адресою: Україна, 340045, Донецьк, вул. Куйбишева, 67, актовий зал Будинку культури ВАТ «Донецький металургійний завод». Реєстрація учасників зборів проводиться 2 березня 1997 р. з 7.00 до 9.30.

Порядок денний:

1. Прийняття статуту акціонерного товариства у новій редакції.
2. Затвердження внутрішніх положень акціонерного товариства.
3. Про структурні зміни в акціонерному товаристві.
4. Про обрання членів спостережної ради.
5. Обрання виконавчих органів та ревізійної комісії акіцонерного товариства.

Для реєстрації учасникам загальних зборів необхідно мати при собі виписку з реєстру та документ, що засвідчує особу.

Уповноваженим представникам акціонерів необхідно для реєстрації подати доручення, оформлене у встановленому порядку, та документ, що засвідчує особу.

Довідки за тел. (0622) 61-54-14, 61-32-16.

Інформація про випуск цінних паперів АКБ «Легбанк»

1. Характеристика емітента

Фірмове найменування: Акціонерний комерційний банк «Легбанк».

Адреса: 252033, м. Київ-33, вул. Жилянська, 27.

АКБ «Легбанк» створено за рішенням установчих зборів засновників 16 червня 1989 року (протокол № 1) і зареєстровано Національним банком України за номером 17. Предмет діяльності банку: відкриття та ведення розрахункових рахунків, проведення кредитно-розрахункового обслуговування юридичних осіб, розміщення тимчасово вільних коштів клієнтів на депозитні вклади, здійснення факторингових операцій, касове обслуговування клієнтів, випуск та розповсюдження цінних паперів, відкриття та ведення рахунків юридичних осіб в іноземних валютах, проведення розрахунків пов'язаних з експортно-імпортними операціями клієнтів банку в іноземних валютах у формах, прийнятих у міжнародній банківській практиці, проведення операцій з купівлі та продажу іноземної валюти, залучення та розміщення коштів в іноземних валютах у формі кредитів, депозитів, продаж та купівля готівкової іноземної валюти у громадян через мережу пунктів обміну іноземної валюти. АКБ «Легбанк» здійснює вище згадані операції на підставі генеральної ліцензії Національного банку України № 45 від 26.09.96 р. АКБ «Легбанк» має дві філії у Києві. Чисельність службовців банку на 01.12.96 року становила 209 чоловік.

Професійні дані керівників банку:

Голова правління Марущак Юрій Андрійович, освіта вища: кваліфікація — економіст (фінанси та кредит), виробничий стаж — 35 років (141619 акцій банку у власності).

Заступник голови правління — начальник Управління зовнішньоекономічних зв'язків Катасонова Поліна Степанівна, освіта вища, кваліфікація — інженер-економіст, виробничий стаж — 27 років (89911 акцій банку у власності).

Заступник голови правління Полещук Олександр Борисович, освіта вища, кваліфікація — економіст-організатор, виробничий стаж — 18 років (2250 акцій банку у власності).

Головний бухгалтер Михайлюченко Ганна Іванівна, освіта вища, кваліфікація — економіст (фінанси та кредит), виробничий стаж — 27 років (65055 акцій банку у власності).

2. Ділова діяльність «Легбанку»

За 9 місяців 1996 року пасиви банку перевищили 34.78 тис. грн. формувались за рахунок: залишків коштів на розрахункових та інших рахунках клієнтів — 27.2 %, у тому числі на валютних рахунках — 12,7 %, коштів, залучених на умовах депозитних договорів — 31.6 %, власних коштів — 18.4 %. У 1996 році видано кредитів 11304.2 тис. грн. Середня процентна ставка за кредитами, виданими господарчим підприємствам за 1994 рік становила 75 %, у тому числі за короткостроковими — 75 %; міжбанківськими — 40 %. На 01.10.96 прибуток «Легбанку» дорівнював 1428.3 тис. грн. З метою забезпечення розрахунків за взаємними поставками товарів (робіт, послуг), а також подальшого розвитку банківської діяльності та обслуговування зовнішньоекономічної діяльності підприємства та організацій України у країнах СНД, АКБ «Легбанк» відкрив кореспондентські рахунки в банках Росії, Молдови, Азербайджану, Киргизстану, Туркменистану, Литви, Латвії, Узбекистану, Бєларусі, Казахстану. В АКБ «Легбанк» відкрили свої кореспондентські рахунки банки Молдови, Киргизстану, Литви, Латвії, Росії, Азербайджану. АКБ «Легбанк» має кореспондентські рахунки в банках Австрії, Угорщини, Канади, США, Швейцарії, Німеччини, Франції, Бельгії, Англії, Болгарії, Чехії, Польщі. Сьогодні працюють 118 пунктів обміну валюти АКБ «Легбанк», організоване касове валютне обслуговування клієнтів.

3. Дані про емісії цінних паперів АКБ «Легбанк»

Першу емісію цінних паперів проведено 1996 року. Було випущено 3 000 (три тисячі) простих акцій на пред'явника номіналом 0,1 грн. десять копійок кожна на загальну суму 300 (триста) гривень. Розмір другої емісії — 900 (дев'ятсот) гривень. Кількість випущених іменних акцій — 9 000 (дев'ять тисяч), номінальна вартість — 0.1 грн. (десять копійок) кожна. Розмір третьої емісії — 8800 (вісім тисяч вісімсот) гривень. Усі акції іменні. Кількість акцій — 88 000, номінальна вартість — 0.1 грн. (десять копійок) кожна. Розмір четвертої емісії — 50000 (п'ятдесят тисяч). Кількість акцій — 500 000, номінальна вартість — 0.1 грн. (десять копійок) кожна. Розмір п'ятої емісії — 390 000 (триста дев'яносто тисяч) гривень. Кількість акцій — 3 900 000, номінальна вартість — 0.1 грн. (десять копійок) кожна. Загальна сума шостої емісії становила 2 050 000 (два мільйони п'ятдесят тисяч) гривень. Було випущено 20 500 000 акцій, у тому числі: 18 450 000 (вісімнадцять мільйонів чотириста п'ятдесят тисяч) простих іменних акцій номінальною вартістю 0.1 грн. (десять копійок); 2 050 000 (два мільйони п'ятдесят тисяч) привілейованих іменних акцій номінальною вартістю 0.1 грн. (десять копійок) кожна. Всі акції у кількості 20 500 000 шт. було розподілено між акціонерами. Одержано свідоцтво про реєстрацію емісії Міністерством фінансів України за № 566/1/95 від 14.12.95 р. За станом на 01.07.96 р. всі розподілені акції були сплачені повністю за ціною не нижче від номіналу; Серед засновників банку розподілено 892 005 акцій, на загальну суму 89 200 гривень 50 копійок, що становить 3.56 % у сплаченому статутному фонді банку, в тому числі:

1. А. Т. «Київська фабрика «Киянка» — 1455 акцій (0.001 % у статутному фонді).
2. А. Т. фірма «Лутрі» — 3362 акції (0.01 % у статутному фонді).
3. А. Т. «Полімер» — 27221 акція (0.11 % у статутному фонді).
4. Орендне підприємство — Київське експериментальне конструкторсько-технологічне бюро фурнітури — 13153 акцій (0.05 % у статутному фонді).
5. А. Т. фірма «Мрія» — 2594 акції (0.01 % у статутному фонді).
6. АТ. «Швейна фабрика »Желань» — 13051 акція (0.05 % у статутному фонді).
7. А. Т. «Глорія» — 725275 акцій (2.9 % у статутному фонді).
8. А. Т. «Чексил»— 3785 акцій (0.02 % у статутному фонді).
9. А. Т. Гоголівська стрічкоткацька фабрика — 102109 акцій (0.41 % у статутному фонді).

06.12.1996 року (протокол № 12) загальними зборами було прийнято рішення про сьому емісію акцій АКБ «Легбанк» та збільшення статутного фонду до 6 000 000 (шість мільйонів) гривень. Загальна сума емісії становить 3.5 млн. грн. Планується випуск 35 000 000 (тридцяти п'яти мільйонів) простих іменних акцій номінальною вартістю 0.10 грн. (десять копійок) на загальну суму 3 500 000 (три мільйони п'ятсот тисяч) гривень: серія VII—I, порядкові номери з 00000001 до 35000000. Акції в безпаперовій формі. Мета використання фінансових ресурсів, залучених від емісії, — збільшення статутного фонду банку з метою розвитку банку. Реалізація акцій буде здійснюватися за українські гривні. Розмір дивідендів по акціях планується в межах облікової ставки НБУ. Періодичність виплати дивідендів визначають Загальні збори акціонерів. Дивіденди нараховуються на номінальну вартість акцій. Власники акцій мають пільгове право першочергового придбання акцій банку. Мінімальний пакет акцій для юридичних осіб — 50 000 шт., для фізичних осіб — 5000 шт. Перші тридцять днів акції реалізуються без курсової націнки, далі — з курсовою націнкою відповідно до попиту. Оплата акцій здійснюється шляхом перерахування відповідної суми на рахунок банку або сплати її готівкою до каси банку. При відмовленні від випуску акцій, банк у місячний термін з дня прийняття такого рішення повинен повернути кошти інвесторам. У разі перевищення або недосягнення запланованого рівня статутний фонд збільшується на фактичний обсяг передплати. Передплата може бути припинена у разі повного розміщення акцій сьомої емісії. Повідомлення про випуск та порядок розміщення акцій опублікувати в газеті «Урядовий кур'єр» або «Голос України». Умови розпорядження акціями регулюють «Положення про акції АКБ «Легбанк» та чинне законодавство України. Дата початку передплати на акції 17.01.97 р., закінчення — 17.07.97 р. Місце передплати — м. Київ, вул. Жилянська, 27, вул. Еспланадна, 8/10, вул. Декабристів, 9, вул. Шота Руставелі, 12.

Фактори ризику

При купівлі акцій АКБ «Легбанк» необхідно враховувати такі фактори ризику:

нестабільність економічної ситуації в Україні;

можливі зміни у фінансовій та податковій політиці уряду;

нестабільність і недосконалість законодавства, яке регулює правові відносини в банківській діяльності.

Голова правління Ю. А. Марущак.
Головний бухгалтер Г. І. Михайлюченко.

Баланс Акционерного коммерческого банка «Легбанк» (грн.)

Статья баланса	На 01.10.96
АКТИВ	
1. Касса и корреспондентский счет в НБУ	1991428
2. Средства на корреспондентских счетах в других банках	906567
3. Кредиты, выданные банком	9685352
4. Межбанковский кредит, выданный другим банкам	2461 35
5. Ценные бумаги, приобретенные банком	5516084
6. Основные средства и капиталовложения банка	2165 057
7. Дебиторы	5490046
8. Прочие активы	8778583
Всего:	**34779252**
ПАССИВ	
1. Уставный фонд	2500000
2. Резервный фонд	383649
3. Прочие фонды	3503681
4. Средства на корреспондентских счетах других банков	417489
5. Расчетные, текущие, валютные счета клиентов в национальной валюте	5020009
6. Депозитные счета юридичесикх лиц	664711
7. Вклады граждан	6722904
8. Валютные счета	2816596
9. Межбанковский кредит, полученный в других банках	300000
10. Кредиторы	2103208
11. Прибыль	1428316
12. Прочие пассивы	8918689
Всего:	**34779252**

Зміни до інформації про четвертий випуск простих іменних акцій акціонерного банку «Полісся».

Передплата провадиться в період з 14.11.1996 р. по 31.01.1997 р. включно.

Арбітражний суд Львівської області (м. Львів, вул. Личаківська, 81) порушив справу № 2/343 про визнання банкрутом ТзОВ «Динаміка» (м. Львів, вул. Золота, 5/6, р/р № 1467668 в КБ «Дністер Банк» м. Львова, МФО 325291).

Претензії приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення.

РЕАЛИЗУЕМ

☑аккумуляторы — в ассортименте ☑рессоры — КАМАЗ, ГАЗ, ЗИЛ
☑автопокрышки — 240 x 508

Проводим зачет по электроэнергии в счет продукции предприятия.
Принимаем б/у аккумуляторы и лом свинца.
тел/факс: (044) 274-10-24, тел/факс: (044) 274-09-84.

Реклама в газеті «Голос України». Телефон 441-89-34. Факс 449-85-62.

Божі заповіді – не для всіх?

ПЕВНЕ, не знайдеться людини чи цілої родини в нашій Україні, які, проводжаючи 1996 рік в історію, перехрестившись, не сказали б: «Не дай Боже, такому року повторитися».

І річ не в тім, що він був високосним, хоча і тут є своя правда: недаремно ж ми почали дедалі частіше приглядатися, як розташовуються на небозводі світила.

Та все ж людина своє життя творить сама: небесні сили, якщо й пильно приглядаються до нас, все одно у наші справи не втручаються, інакше, побачивши, що твориться на нашій многостраждальній українській землі, давно вже спустилися б на поміч.

А твориться, як у народі кажуть, страшне й сумне. Ми, незважаючи на свою унікальну побожність, наче забули святе: не убий, не вкрадь, не зобидь слабкого.

Щодо перших двох, то тут і говорити нічого: стріляти і красти у нас стало вже ледь не ознакою доброго тону.

А от щодо слабких...

Знаємо: щоб вийти з біди, з цієї безпрецедентної нужди, треба згуртуватися всім — парламенту, уряду, Президенту, всьому народові. Бо народ вірить і підтримує тільки тих, хто хоч трохи про нього думає і дбає.

На жаль, кінець минулого року «ознаменувався» тим, що владні структури повели тотальний наступ на тих, котрі й так ледве животіють.

Спочатку нас запевняли, що коли не підняти ледь не до фантастичної межі плату за комунальні послуги, країна не виживе.

Підняли. Більшість людей, особливо малоімущих, взагалі перестали платити. Державна казна за комунальні послуги стала одержувати менше, ніж раніше.

Перша перевірка боєм, на думку ініціаторів подібних акцій, завершилася успішно. Зрадлі кабінетні інформатори підсунули Верховній Раді вже цілий пакет документів, котрі зводилися до того, щоб урізати будь-які пільги пенсіонерам, учасникам війни, чорнобильцям і навіть інвалідам.

Номер не пройшов — Верховна Рада дружно дала облизня чиновникам. А тут іще втрутився Президент України і «друзі народу» були змушені зробити красивий жест — нібито з власної ініціативи відкликали ці документи назад. Проте окремі пільги чорнобильцям усе-таки урізали. Знову-таки під соусом боротьби за майбутнє України.

В останні дні старого року урядовці зробили ще одну спробу «пробити» урізування і без того куцого прожиткового кошика людей. Верховна Рада знову виявила свою пильність.

Мораль? Вона одна: коли вже навчаться кабінетні реформатори шукати гроші для держави, а нерідко — для своїх внутрішніх потреб, як-то: безкінечні закордонні поїздки, немалу зарплатню та ін. — не в кишенях бідних людей, а через нормальну роботу фабрик, заводів, багатство родючої ниви?

Дуже хочеться, щоб новий рік не підносив нам таких сюрпризів, на які був щедрим старий рік.

Анатолій КРАСЛЯНСЬКИЙ.

З легким паром по-ольвійськи!

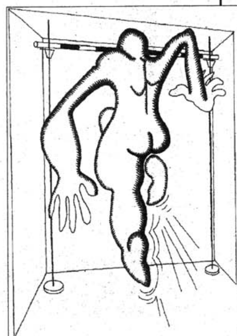
ЗА ДАВНЬОЮ традицією чимало співгромадян перед Новим роком поспішають до лазні: хто — до комунальної, хто — до приватної, хто — до власної. Без неї і доброзичливого «З легким паром!» і Різдво не Різдво... Хто і коли приніс на територію нинішньої України такий винахід людства, як лазня?

Скіфи користувалися лазнею, писав батько історії Геродот, який здійснив у V столітті до нашої ери подорож Північним Причорномор'ям. Без цього оздоровчого дива не могли жити стародавні греки два з половиною тисячоліття тому. В їхній Ольвії були свої закони, магістрат, монетна справа, театр, водогін і, звичайно ж, лазні. Одну з них розкопано. Дехто вважає, що вона входила у гімнасій. У ній милися жителі Ольвії після занять спортом, скажімо, боротьбою, для якої атлети натирались оливою. Дехто вважає, що лазня була цілком самостійним закладом. Археологи відкрили залишки трьох і один, що добре зберігся, резервуар для підігріву води. Вода надходила з колодязя. Його глибина з урахуванням того, що верхня частина міста лежала на високому плато, могла сягати 30 — 35 метрів. Шахту викладено чудово витесаними вапняковими квадрами. Внутрішній діаметр — метр. На горловині колодязя могла бути металева конструкція, за допомогою якої підіймали нагору джбани з водою. Цікава деталь: колодязь було збудовано всередині приміщення. В одній із стін будинку в ніші стояла верхня частина вапнякової статуї Аполлона. Цей бог, якого особливо шанували мешканці Ольвії, оберігав колодязь.

Одні вчені вважають, що задля гарячої води розжарювали каміння, яке потім опускали у наповнені ємкості. Але є й інші твердження.

— Під одним з камінних резервуарів знайдено жаропровідний канал, — розповів кореспонденту ДІНАУ-Укрінформу 77-річний кандидат історичних наук Анатолій Бураков. — Плити дна дуже обгоріли. Приміщення, з якого виходили жаропроводи, засипане значною кількістю сажі та попелу, а це вказує на великі топки. З них виходили труби, якими гаряче повітря потрапляло до жаропроводу і, циркулюючи під дном резервуара, забезпечувало підігрів води.

Існує гіпотеза, що в одному з резервуарів ольвійської лазні була інша система підігріву — керамічний змійовик, у середину якого надходило розжарене повітря. Звідси гаряча вода надходила гончарними трубами, які спускалися у землю на глибину до одного метра. Чудово зберігся 33 метри водогону — рідкісний випадок, стверджують учені, не лише для Північного Причорномор'я, а й багатьох міст стародавньої Греції.

Легенди і дійсність

«Поляк Костровицький на чолі міжнародної зграї...»

85 років тому в Парижі розгорівся скандал навколо таємничого зникнення з Лувру знаменитої картини Леонардо да Вінчі «Джоконда»

Заголовок в одній з тодішніх газет був такий: «Поляк Костровицький на чолі міжнародної зграї викрадачів творів мистецтва». Крадіжка сталася 21 серпня, а вже 7 вересня Аполлінера (справжнє прізвище та ім'я цього відомого французького поета Костровицький Вільгельм Альберт Влодзимеж Олександр Аполлінарій) було спроваджено до в'язниці. Такого самого осіннього дня його звільнили з-під арешту, коли з'ясувалося, що він не має до сумної пригоди жодного стосунку.

Але та подія вплинула на поета. Наслідком її було рішення Аполлінера нарешті одержати французьке громадянство (це сталося лише через п'ять років, коли він під час першої світової війни служив офіцером у війську), а також поштовх для осмислення місця літератури в суспільстві та її ролі в ньому.

Напередодні цих подій у творчому доробку поета з'явився вірш «Відповідь запорозьких козаків константинопольському султану», що є апофеозом вірності, мужності й відданості батьківщині.

Для нас найцікавішим у цім епізоді з біографії відомого європейського поета є те, що свій твір Аполлінер написав після того, як на власні очі побачив оригінал послання запорожців. Сумнівне твердження французьких дослідників творчості Аполлінера, що вірш народився під враженням від репродукції відомої картини Іллі Рєпіна. Скоріше за все поет скористався поширюваним у Франції журналом «Русская старина», де «Листування» друкувалося і українською, і російською мовами. Мав змогу він використати також книжку Д. Яворницького «Иван Дмитриевич Сирко, славный кошевой атаман...»

Хоч би як там було, але «Листування» розбудило фантазію Аполлінера, й він присвятив запорожцям блискучі вірші, які ритмікою і фонетикою нагадують україномовному читачеві знаменитий оригінал козацької творчості.

Тема волелюбства — визначальна у творчості Аполлінера, вона була для нього синонімом вірності (патріотизму).

Я вірний, як той хміль
тичині...
Як запорожці душі щирі...
Своїм степам
і предковщині...

(Переклад М. Лукаша.)

До сказаного додамо, що поезія Аполлінера не випадково привернула увагу багатьох українських поетів. Його перекладали Павло Тичина, Микола Лукаш, Валеріан Поліщук, Михайло Семенко, Микола Терещенко, Дмитро Павличко. Значну кількість цих перекладів опубліковано у двотомнику «Сузір'я французької поезії».

Олег МАРТУСЬ.

З телетайпа

Храм на Комсомольському острові

У Дніпропетровську, на Комсомольському острові, колись Монастирському, поряд з величним пам'ятником Тарасові Шевченку урочисто закладено храм Святого Миколая. Місце для храму підібрано так, щоб його було добре видно і з суші, і з боку Дніпра. Храм буде споруджено на пожертви.

Діти лейтенанта Шмідта

У Херсоні створено морський коледж на базі училища імені лейтенанта Шмідта. За 164 роки існування цього навчального закладу то вже сьома реорганізація. Новий статус — це перехід на нові програми, які забезпечать підготовку фахівців транспортного флоту на рівні світових стандартів. З дипломом коледжу можна буде працювати на суднах іноземних компаній без обмежень щодо посади та кваліфікації.

Українське авто від «Деу»

Невдовзі в Україні розпочнуть випуск сучасної електронної техніки — телевізорів, відеомагнітофонів, пральних машин, холодильників — спільного виробництва з південнокорейською корпорацією «Деу». Це засвідчив меморандум про наміри, щойно підписаний міністром машинобудування, ВПК і конверсії Валерієм Малєвим та головою «Деу корпорейшенз» Кім У Джунгом. Ще один меморандум передбачає участь «Деу» у виробництві в Україні легкового автомобіля. Це буде повний виробничий цикл за участю понад 130 наших підприємств. Реальний початок співпраці — перші місяці цього року.

А у нас

Полтавський алмаз

Нові перспективні ринки Південної Америки завойовує Полтавський завод штучних алмазів і алмазного інструменту. Після кількарічного спаду виробництва завод переорієнтувався на західних партнерів і вже наростив обсяги випуску продукції більш як на десять відсотків. Його вироби мають попит у США, Австралії, Німеччині, Великобританії, Італії. Фахівці розрахували: нинішні обсяги призначених для експорту штучних алмазів можна подвоїти. Завод придбав у Японії ряд сучасних технологій.

Фермер і Фолкнер

Фермерське життя не залишає часу для літературних вправ. Але трапляються й винятки. Сумський фермер Віктор Тарасенко видав свою першу книгу «Слухняний дощ». Вона вийшла у видавництві «Білий лебідь» і презентує барвисту збірочку оповідань, казок і мініатюр для дітей. Надворі глибока зима. Романтичний фермер працює над другою книгою.

Кутя із сорізу

Найкраща кутя, вважали херсонці, — з рису. Не китайського чи в'єтнамського, а власного. Але доктор сільгоспнаук професор Іван Філіп'єв стверджує: ще краща кутя — із сорізу. Це нова культура, виведена молдовськими селекціонерами. Минулого року її спробували вирощувати на Херсонщині. Соріз дав 70 —80 центнерів з гектара. Це на зрошенні. А можна обійтися без поливу, бо нова культура успадкувала посухостійкість сорго. І відмінні смакові якості рису. У новинки гарна перспектива. Вона готова скласти конкуренцію рису, який вимагає дорогих зрошувальних мереж та екологічно небезпечних гербіцидів.

ГОЛОС УКРАЇНИ

Засновник — Верховна Рада України.

252019, м. Київ-19, вул. М. Грушевського, 5. Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Головний редактор С. ПРАВДЕНКО.
Редколегія: О. БІЛИК (заст. головного редактора), Л. БРОВЧЕНКО (заст. головного редактора), А. ГОРЛОВ (перший заст. головного редактора), В. ЖЕЖЕРА, В. КРАСНОДЕМСЬКИЙ, С. ПИСАРЕНКО, А. СОЛОНСЬКИЙ, В. СУДДЯ (заст. головного редактора).

◊ За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
◊ Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
◊ За точність викладених фактів відповідальність несе автор.

Адреса редакції: 252047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

✆ ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 441-88-23; телефакс — 224-72-54; відділ реклами — 441-89-34, 441-89-44.
◊ Рукописів не повертаємо.
◊ Листування з читачами — тільки на сторінках газети.

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами. Індекс 60955. Тираж 277732.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50
1 2 3 4 5 6 7 8 9 0
Зам. 0311004.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання — КВ № 1 від 26.05.1994 р.